

Бюлетень КІУСу 2017

Головний промовець владика Борис (Гудзяк)

Єпископ Української греко-католицької церкви (єпархія Святого Володимира Великого в Парижі для українців візантійського обряду у Франції, країнах Бенілюксу та Швейцарії); Президент Українського католицького університету (Львів, Україна)

Сорок років українських студій у Канаді та за її межами

«Канадський інститут українських студій — це насправді перлина в складі Факультету гуманітарних наук та університету в цілому,» — саме так охарактеризувала КІУС декан факультету д-р Леслі Кормак у своєму вступному слові на відкритті конференції «Українські студії в Канаді. Тексти й контексти», яка відбулася в Едмонтоні 14–15 жовтня 2016 р.

Для українців Канади 2016 рік був багатий на приводи для святкувань, спогадів і міркувань про майбутнє. Серед цих дат були не лише 125-та річниця української імміграції у Канаду та 25-річчя Незалежності України, а й 40 років праці Канадського інституту українських студій (КІУС) — провідного центру українознавства за межами України і складової частини Альбертського університету (АУ) в Едмонтоні.

Те, що 2016 рік став для українців Канади, Альберти й Едмонтону справді знаменною віхою, засвідчили відразу кілька урочистих подій, що відбулися у нашому місті. Не стояв од них осторонь і КІУС. На додаток до своєї звичайної діяльності, працівники Інституту та їхні колеги підготували і провели низку самобутніх заходів і проєктів до пам'ятних дат того року.

У цьому випуску:

- 1 Сорок років українських студій у Канаді та за її межами
- 4 Слово директора
- 6 У полі зору — програми та проєкти КІУСу
- 15 Новини КІУСу
- 18 Щорічні лекції (2015–17)
- 20 Новини КІУСу (продовження)
- 21 Щедрість і доброчинство
- 22 Нові вічні фонди

Читати далі... ➔

Головним заходом КІУСу з нагоди його 40-ї річниці стала дводенна конференція «Українські студії в Канаді. Тексти й контексти», яка відбулася 14–15 жовтня 2016 р. у Центрі ім. Листера АУ. На її відкритті, після вступного слова директора КІУСу д-ра Володимира Кравченка, до учасників звернувся Посол України в Канаді Андрій Шевченко. Він склав шану й подяку «кільком поколінням науковців, які чимало зробили для того, щоб Канадський інститут українських студій став провідним українським науковим закладом у західній півкулі». Такі заклади, як КІУС, зазначив посол, наочно демонструють, чого можна досягти, коли «українська канадська громада, яка зробила такий прекрасний внесок у розвиток цієї великої країни, уряд та академічна спільнота працюють пліч-о-пліч».

Ця думка прозвучала також у виступі деканки гуманітарного факультету АУ д-ра Леслі Кормак, яка відзначила, що КІУС є «перлиною» у складі гуманітарного факультету та університету в цілому, і те, що робить його таким, полягає в тому, що він належить не лише гуманітарному факультетові й АУ, а також «належить громаді, міжнародній спільноті».

Основну доповідь виголосив владика Борис (Гудзяк), Єпископ Української греко-католицької церкви (єпархія Святого Володимира Великого в Парижі для українців візантійського обряду у Франції, країнах Бенілюксу та Швейцарії); Президент Українського католицького університету (Львів, Україна).

Під час дводенної конференції понад 35 науковців з усієї Канади та інших країн взяли участь у циклі з п'яти дискусій у форматі «круглого столу»: «Основи», «Нові виклики для українознавства», «Українсько-канадські студії», «Викладання українознавства» та «Зв'язок із громадою». Незважаючи на снігопад, який заскочив зненацька не лише гостей з інших регіонів Канади та інших країн, а й місцевих учасників, протягом кожного з двох днів конференцію відвідало не менше 125 людей. Завдяки трансляції засідань у режимі «живого відео», за перебігом презентацій та обговорень спостерігали понад 600 глядачів з усіх куточків Канади, а також США, Польщі, України та Німеччини.

КІУС виділив разові дотації на транспортні витрати для аспірантів з інших канадських міст, щоб вони змогли взяти участь у конференції в АУ. Дотації отримали шестеро учасників аспірантських програм з гуманітарних та соціальних наук у кількох університетах країни. На конференції вони мали пріоритетне право ставити доповідачам запитання до початку загального обговорення; аспіранти мали змогу також підготувати і представити стендові доповіді з описом тем своїх досліджень обсягом до 600 слів.

Матеріали конференції опубліковані в електронному вигляді на вебсайті КІУСу, а надруковані примірники можна придбати у Видавництві КІУСу.

Конференція стала найбільшим заходом КІУСу до його 40-річного ювілею, але протягом 2016 року відбулися й інші події, присвячені цій пам'ятній даті в історії Інституту.

- > Весна 2016 р.: виставка книжок Видавництва КІУСу в атріумі Бібліотеки ім. Разерфорда АУ;
- > 30 травня — 1 червня: КІУС бере участь у конференції Канадської асоціації славістів (CAS) у Калгарі;

- > 21 червня: Відзначення у Києві 40-ліття від заснування КІУСу за участю співробітників КІУСу, Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України та Історико-Меморіального музею Михайла Грушевського, у формі “круглого столу” під назвою “Канадський інститут українських студій. Минуле і сьогодення”;
- > 26–28 червня: КІУС бере участь у Літній Конференції Асоціації слов'янських, східноєвропейських та євроазійських студій та Міжнародної асоціації гуманітаріїв (ASEES-MAG) 2016 р. у Львові;
- > 13 липня: КІУС (спільно з програмою «Діти за мир», організованою в Едмонтоні Інститутом св. Івана) приймає на одноденну гостину в університетському містечку 14 підлітків з України;
- > 30 липня — 1 серпня: Виставкою в Українському павільйоні КІУС бере участь у Фестивалі спадщини «Сервус» в едмонтонському парку ім. Вільяма Гавриляка протягом усіх трьох днів його роботи;
- > 7 серпня: КІУС представляє свою виставку на фестивалі «Український день» у Селі спадщини української культури — музеї просто неба неподалік Едмонтону, що відтворює життя й побут першопоселенців сільської місцевості східно-центральної Альберти;
- > 28 серпня: виставка КІУСу під час відзначення 25-річчя Незалежності України «Свято-25» на Площі ім. Черчилля в Едмонтоні;
- > 29 вересня — 2 жовтня: КІУС бере участь у XXV Трирічному Конгресі українців Канади в Ріджайні і проводить на ньому перший і вельми успішний «круглий стіл» з українознавства;
- > 1–31 жовтня: спільно з Центром українського та канадського фолкльору ім. Кулів та бібліотеками АУ Інститут проводить місячну виставку в атріумі Бібліотеки ім. Разерфорда. На виставці представлено вибрані публікації Видавництва КІУСу; томи «Історії України-Руси» Грушевського в перекладі англійською мовою; нову документальну стрічку Оксана Удовик, стипендіятки постдокторської програми Вічного фонду ім. родини Стасюків у КІУСі, «У пошуках нових можливостей» (Searching4Opportunities) про молодіжні ініціативи в Україні, спрямовані на досягнення сталого соціального, економічного та екологічного розвитку (стрічка демонструвалася в режимі безперервного відео); та пересувну виставку Центру ім. Кулів на честь 125-ї річниці прибуття до Канади перших українських іммігрантів;
- > 14–15 жовтня: КІУС влаштовує велику дводенну міжнародну конференцію «Українські студії в Канаді. Тексти і контексти» у Центрі ім. Листера АУ;
- > 15 жовтня: КІУС влаштовує урочистий обід з нагоди свого 40-річчя у Професорському клубі АУ; серед головних промовців — Посол України в Канаді Андрій Шевченко.

І хоча 2016-й уже позаду, робота над цілою низкою ініціатив, висунутих у рамках святкування 40-ї річниці КІУСу, тривала впродовж 2017 р. Серед них — публікація збірника матеріалів ювілейної конференції в електронному та друкованому вигляді; анотовані відео презентацій;

спеціальні випуски журналу «East/West: Journal of Ukrainian Studies» про стан українознавства в Північній Америці після Другої світової війни; відео про 40-у річницю КІУСу; відеозаписи інтерв'ю з попереднім та нинішнім директорами Інституту, професорами та науковцями, які співпрацюють з КІУСом; подальше напрацювання цифрових ресурсів для електронного архіву Інституту, який уже налічує чимало журналів, бюлетенів, записів публічних лекцій, давніх видань КІУСу тощо.

У липні 2016 р. КІУС (спільно з програмою «Діти за мир») прийняв на однокденну гостину 14 юнаків і дівчат з України.

Виставка КІУСу в Українському павільйоні під час Фестивалю спадщини «Сервус» в парку ім. Вільяма Гавриляка (Едмонтон).

Виставка публікацій Видавництва КІУСу в атріумі бібліотеки ім. Разерфорда.

Під час виступу владика Бориса (Гудзяка) — головного промовця конференції.

Канадський інститут українських студій

4-30 Pembina Hall, University of Alberta
Edmonton AB T6G 2H8
Canada
Телефон: (780) 492-2972
Факс: (780) 492-4967
Е-пошта: cius@ualberta.ca

www.cius.ca

www.facebook.com/canadian.institute.of.ukrainian.studies

<https://www.youtube.com/channel/UCJHj-JpnElzXCZ8SbliMs2Q>

Бюлетень КІУСу

Передрук дозволено за поданням джерела
ISSN 1485-7979
Угода про розповсюдження періодичних друкованих видань No. 40065596

Редактор випуску: д-р Сергій Ціпко
Англомовна редакція: Ксеня Мариняк
Український переклад: Сергій Сингаївський
Україномовна редакція: Галина Клід
Художньо-технічне оформлення: Галина Клід

У справах, що стосуються проекту «Encyclopedia of Ukraine» в Інтернеті, Видавництва КІУСу, Науково-освітнього центру вивчення Голодомору або Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика, просимо звертатися за адресою:

CIUS—Toronto Office
256 McCaul Street, Rm. 302
University of Toronto
Toronto ON M5T 1W5
Canada
Телефон: (416) 978-6934
Факс: (416) 978-2672
Е-пошта: cius@utoronto.ca

***До уваги шанувальників української мови. Це видання підготовлено на засадах Правопису 1928 р.

Прощальне слово директора

Д-р Володимир Кравченко

Тридцятого червня цього року добіг кінця мій термін на посаді директора Канадського інституту українських студій при Альбертському університеті (АУ). Приймаючи пропозицію АУ п'ять років тому, я усвідомлював, що очолюватиму Інститут у перехідний період. За довгим відтинком відносно стабільності незмінно настає пора змін: такий триб життя і установ, і

суспільств. Мало хто, однак, міг передбачити, якою нелегкою буде ця пора.

Зміна підпорядкування Інституту в 2011 р. — від адміністрації віце-президента з наукових питань до деканату гуманітарного факультету — торкнулася нас усіх. Відтак були, з одного боку, довготривалий процес оцінювання керівництвом факультету наукової та фінансово-адміністративної діяльності КІУСу, структурна реорганізація, фінансові обмеження й велика плинність кадрів та зміна половини співробітників усіх рівнів. З іншого боку, Інститут мав пристосуватися до нових умов, змінити свою організаційну структуру, стиль керівництва та наукові пріоритети.

Окрім того, наприкінці 2013 року в Україні вибухнула політична криза, яка за кілька місяців спричинилася до «Революції Гідності», нового геополітичного зсуву по всій Східній Європі та, слідом за цим, «гібридної війни», спровокованої Росією та проросійськими елементами в Україні. Ці події розкололи наукову й академічну спільноту Заходу, підштовхнувши КІУС до гущій досить політизованих дискусій про українське державотворення та українсько-російські стосунки.

За цих умов було надзвичайно важко проводити внутрішні реформи. Часто-густо зміни викликали скепсис, дискомфорт і напругу в колективі. Утім, вважаю, що за підтримки наших прихильників нам таки вдалося дещо зробити.

Насамперед, було стабілізовано інститутські фінанси й запроваджено нову структуру адміністрування згідно з вимогами АУ; нашим завданням у цьому процесі було забезпечити безперервність роботи, прозорість та колегіальність.

По-друге, ми поглибили присутність Інституту в Інтернеті, використовуючи для цього нові електронні технології та соціальні медіа. Вебсайт КІУСу зазнав кількох важливих змін і трансформацій, і ми продовжуємо докладати всіх зусиль, щоб зробити його популярнішим і більш доступним для користувачів.

По-третє, ми залучили до праці новий академічний та допоміжний персонал. Нові наукові пріоритети, розширення програми стипендій для постдокторантів і ще одна щорічна премія за дослідження з україністики — усі ці новації допомогли нам привабити нове покоління

науковців, яке представляє широкий спектр гуманітарних та соціальних дисциплін.

Звичайно, ці зміни слугують досягненню нашої першочергової мети: узгодити академічні пляни КІУСу з останніми глобальними та національними тенденціями. У своїй науковій діяльності КІУС почав приділяти більшу увагу сучасним та міждисциплінарним темам — зокрема, європейській інтеграції, проблемам міжнародних кордонів, гендерним питанням, історичній спадщині Другої Світової війни. Усе це знайшло своє відображення в низці симпозіумів та відкритих лекцій, зінціюваних та організованих Інститутом останніми роками.

Найбільшою серед цих подій була, без сумніву, міжнародна наукова конференція до 40-ї річниці КІУСу на тему «Українські студії в Канаді. Тексти й контексти», яка вперше за два десятиліття розглянула питання сучасного стану українських та українсько-канадських студій та їхніх перспектив на майбутнє.

Щедрі пожертви від українсько-канадської та міжнародної спільноти дали нам змогу збільшити кількість іменних вічних фондів КІУСу та започаткувати нові академічні програми. Зокрема, Науково-освітній центр вивчення Голодомору (НОЦВГ), Програма вивчення сучасної України, Електронний архів КІУСу та новий Інтернет-часопис «Схід/Захід: Журнал українських студій» сприяли розширенню кола науковців, які співпрацюють з Інститутом.

Слід сказати, що це взагалі надзвичайно важливий і нелегкий період в історії КІУСу, бо переоцінці піддано засадничі питання значення та мети українських студій. На які стержні спирається українознавство в Канаді? Яке його майбутнє в Альбертському університеті? Як досягнути рівноваги між темами про Україну та українсько-канадськими питаннями?

З огляду на дедалі глибшу девальвацію академічної культури, загальну кризу клясичної університетської моделі, занепад передусім гуманітаристики, та поколіннєвий зсув українознавства в Канаді знайти належні відповіді на всі ці запитання буде не просто. Маневрувати між Сциллою корпоративного університету та Харібдою пріоритетів громади стає щораз важче.

Єдина основа, на якій КІУС може досягти чогось значного, полягає в академічній автономії, інтелектуальній новаційності та чітко сформульованій стратегії. Інакше, незважаючи на світове визнання та репутацію, КІУСові завжди загрожуватиме перспектива поступової втрати свого професійного та соціального статусу. Вважаю, що для того, щоб подолати ці та майбутні виклики, КІУС має повністю інтегруватися у глобальну професійну мережу гуманітарних та соціальних наук.

Безсумнівно, що наступному директорові доведеться мати справу з поколіннєвими та інтелектуальними зрушеннями, а також із потребою покращити стратегічне планування, організацію праці, підвищити відповідальність, переглянути академічні пріоритети, підтвердити цінність корпоративної ідентичності та знайти баянс між основними напрямками наукової діяльності Інституту.

Розмірковуючи про ці кілька років на посаді директора КІУСу, я не перебільшую своїх скромних досягнень. Як казав Бертран Рассел, «Одна з ознак наближення нервового струсу, — це переконаність у надзвичайній важливості твоєї праці». У найближчому майбутньому я збираюся зосередитися на викладанні як професор відділу історії та класики Альбертського університету та на науковій роботі як директор двох програм КІУСу — дослідження східної України ім. Ковальських та вивчення сучасної України.

Насамкінець, хочу подякувати всім, хто допомагав мені призвичаїтися до життя в Канаді, а надто тим небагатьом, хто підтримав мою стратегію модернізації КІУСу. Без них мої п'ять років у директорському кріслі були б значно важчими.

Володимир Кравченко

Слово в.о. директора

Ярослав Балан

Сьогодні, коли Канадський інститут українських студій розпочав свою п'яту декаду, цілком природно згадати його численні досягнення і водночас поміркувати про шлях, що лежить попереду.

2016 рік був роком знаменних дат, серед них — 40-а річниця заснування КІУСу, 125-а річниця поселення перших українців у

Канаді, 150 років від дня народження Михайла Грушевського та 25 років Незалежності України. 2017-го року виповнилося сторіччя революції, що покінчила з російським імперським царатом і перелицювала мапу східної Європи. 1918-го року Україна проголосила самостійність, згубивши її невдовзі у збройній боротьбі з більшовиками після вторгнення Червоної армії. Далі були сімдесят років жорстокої комуністичної диктатури, під час якої в Україні відбулася радянська та подальша русифікація корінного українського населення шляхом обмеження і придушення політичної, творчої, культурної та релігійної свобод. Усі ці процеси мали неабиякі наслідки для розвитку нової ділянки досліджень, що виникла у післявоєнний період, — україністики, яка звично розглядалася у західних університетах крізь призму наративів давніх імперських держав, кожна з яких пред'являла претензії на українську історію та українські землі.

Однак останнім часом Революція Гідності 2013–14 рр., протизаконне захоплення Росією Криму та керована з Кремля неоголошена війна на Донбасі різко посилили громадський та науковий інтерес до України. Військові та геополітичні змагання, в які втягнуто Україну, мають серйозні наслідки не лише для європейської, а й для глобальної стабільності та безпеки. Тому українські студії набули значення та актуальності на міжнародній арені, які наразі далеко перевищують демографічну й економічну значимість досліджуваної країни, і це надає їм як дисципліні ще більшої ваги й відповідальності.

Те, що КІУС дістав широке визнання як провідний центр українознавства за межами України, створює унікальні можливості для того, щоб відігравати визначну роль в

дискусіях про сучасну Україну. Серед знакових проєктів КІУСу — багатотомова англійська «Енциклопедія України», електронний варіант якої опрацьовується і доступний в Інтернеті (<http://www.encyclopediaofukraine.com/>), та анотований і актуалізований англійський переклад фундаментальної «Історії України-Руси» М. Грушевського в 10 тт. Видавши друком сотні книжок з української історії, культури та широкого діапазону інших тем, що стосуються України та її народу, зокрема діаспори, КІУС має у своїм розпорядженні багатий запас фактичного матеріалу, на який можуть з упевненістю покласти науковці, журналісти та експерти у своїй аналізі сучасних подій та коментуванні складних питань, що часто сягають корінням далеко вглиб історії.

І справді, чимало експертів з українських питань скористалося з підтримки КІУСу безліччю різних способів. Для когось це були стипендії, субсидії, гранти на дослідження, для інших — участь у конференціях, лекціях та публікаціях, спонсором яких був Інститут, або ж доступ до величезного обсягу виданих ним наукових матеріалів про Україну та українців за кордоном. Як наслідок, КІУСові вдалося створити широку фахову мережу українознавців, що працюють у різних галузях та інституціях по всій Канаді, в Україні та в усьому світі. Багато хто з цих фахівців не є українцями ні з походження, ні за паспортом, і це теж свідчить про глобалізацію українських студій і те, як далеко просунулася україністика, особливо після досягнення Україною незалежності 1991 року.

Тим часом, завдяки роботі свого Центру українсько-канадських студій ім. Кулів, КІУС залишається на вістрі досліджень життя українців Канади, а його Методичний центр української мови забезпечує науково-методичну підтримку навчання української як другої та іноземної мови початкового, середнього та вищого рівнів канадської освіти. Активність молодшого покоління науковців дає КІУСові змогу успішно протистояти численним викликам, що їх несуть із собою глибинні технологічні та соціальні зміни, які трушують традиційні підвалини академічного світу і трансформують сам процес пізнання.

Сьогодні КІУС як завжди вірний своєму обов'язку плекати молоду зміну україністів і служити потребам усієї спільноти в цілому. З почуттям заслуженої гордості за свою багату історію у складі Альбертського університету і впевненості у майбутньому, наш інститут і далі робить свій внесок у розширення знань про Україну та життя українців на батьківщині і за кордоном.

Без сумніву, своїм 40-річним існуванням КІУС завдячує насамперед жертводавцям, щедрості яких ми низько вклоняємося. Особливо ми б хотіли відзначити тих добродійців, які зробили пожертви в пам'ять одного із засновників та великого друга інституту бл. п. Петра Саварина.

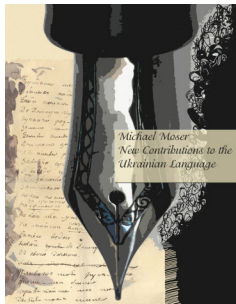
КІУС також хоче висловити вдячність усім співробітникам, без професіоналізму та посвяти яких інститут не зміг би досягнути так багато. Більше про це — на сторінках 15 і 20.

Цей випуск «Бюлетня КІУСу» охоплює два роки багатогранної наукової та фінансової діяльності інституту — від липня 2015 р. до червня 2017 р., і розпочинає новий десятирічний виток існування КІУСу.

Ярослав Балан

Нові публікації Видавництва КІУСу

Нові розвідки з історії української мови

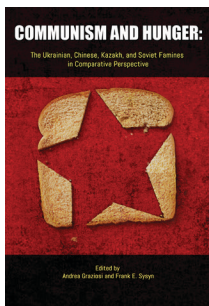

«New Contributions to the History of the Ukrainian Language» (Нові розвідки з історії української мови) — збірник наукових есе професора славистики Віденського університету Міхаеля Мозера про розвиток української мови від її витоків до сьогодення. Попри твердження царського міністра внутрішніх справ Валуєва у відомому циркулярі 1863 р., що української мови «не було, немає і бути не може», книжка наочно демонструє, що українська має

загадкове минуле, теперішнє й майбутнє і настільки ж глибоке історичне коріння, як і будь-яка інша слов'янська мова. Українська мова розвивалася в непростій взаємодії місцевих чинників та зовнішніх впливів. Мозер розглядає деякі аспекти зафіксованих українськими письмовими джерелами контактів української з церковнослов'янською, польською та російською мовами. Вироблення сучасної стандартної української мови, показує він, було продуктом складних зусиль з кодифікування і відбувалося за специфічних історичних обставин. Статті висвітлюють конкретні проблеми історії української мови в Галичині, на Закарпатті та в Північній Америці і розглядають наслідки державної політики для її розвитку на сучасному етапі.

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
680 с.	м'яка	978-1-894865-44-9	39.95 \$

«Communism and Hunger: The Ukrainian, Chinese, Kazakh, and Soviet Famines in Comparative Perspective» (Комунізм і голод. Український, китайський, казахський та радянський голоди у порівняльній перспективі)

У цьому об'ємному виданні за редакцією Андрея Граціозі та Франка Сисина провідні фахівці розглядають подібні та відмінні риси загальнонародного голоду 1931–33 рр., Голодомору в Радянській Україні та казахського голоду того ж періоду, і Великого китайського голоду 1959–61 рр. Автори статей представляли свої роботи на конференції, проведеній Науково-освітнім центром вивчення Голодомору (НОЦВГ) 2014 р.

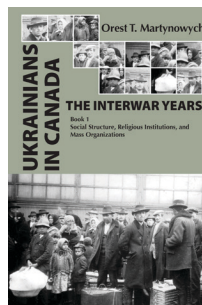
Якщо перші три статті збірника присвячено голоду в окремо взятій країні чи радянській республіці, то три останні пропонують читачеві порівняльний підхід. Ніколас Верт аналізує економічні та політичні чинники голоду в Радянському Союзі та Голодомору в Україні. Сара Камерон досліджує динаміку голоду в Казахстані та процес вивчення цього питання істориками. Чжоу Сюнь описує голод під час політики т. зв. «Великого стрибка» в Китаї як найстрашніший в історії людства і розповідає про документи, які їй вдалося зібрати потягом в ті часи, коли влада ще дозволяла бодай обмежений доступ до джерел. Лусьєн Б'янок та Андреа Граціозі — широковідомі фахівці з історії, відповідно, Китаю та Радянського Союзу — розглядають

спільні та відмінні риси штучного голоду в цих країнах. Нікколо П'янчоло застосовує до еволюції Великого Середньоазійського степу та його кочових суспільств транснаціональну аналізу, досліджуючи історію спричинених голодом масових катастроф у географічній зоні, межі якої не збігаються з політико-адміністративними кордонами.

Усі статті раніше друкувалися в часописі «East/West: Journal of Ukrainian Studies» (за редакцією Олега Льницького).

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
170 с.	м'яка	978-1-894865-47-0	24.95 \$

Черговий том «History of Ukrainians in Canada» (Історії українців у Канаді).

Orest T. Martynowych. «Ukrainians in Canada: The Interwar Years, Book 1: Social Structure, Religious Institutions, and Mass Organizations» (Орест Т. Мартинович. «Українці в Канаді: міжвоєнні роки. Книга 1. Соціальна структура, релігійні інституції та масові організації»).

Охоплюючи період між т. зв. Залізничною угодою (1925) та початком Другої світової війни (1939), цей том є першим детальним викладом другої хвилі української масової імміграції в Канаду. Основну увагу дослідник приділяє найбільш соціально та політично активним постатям з-поміж новоприбулих українців та їхньому впливові на провідні релігійні інституції і світські масові організації, навколо яких оберталось громадське життя в ті суперечливі й тривожні роки.

Через усю розповідь проходять, об'єднуючи її, три теми. Перша з них, транснаціональна, — це тривкість соціальних, організаційних, а надто релігійних та політичних зв'язків, завдяки яким українці трималися купи у «старій країні», у великих емігрантських центрах Європи та в Північній Америці. Автор показує, як пильно стежили українські іммігранти в Канаді за політичними змінами та релігійними суперечками на своїй розчленованій батьківщині, як приймали емісарів заокеанських політичних рухів та урядів і залучали вчителів, працівників культури і священників з усіх куточків української діаспори.

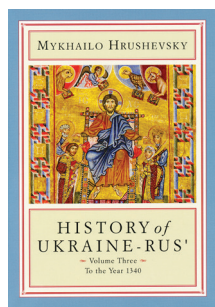
Друга тема — це провідна роля у заокенській боротьбі за незалежність України, що її судилося зіграти в Канаді [новоприбулим] учасникам визвольних змагань в Україні 1917–21 рр.

Серед цих ветеранів кількох воєн було багато прихильників т. зв. гетьманського руху, що виник в еміграції навколо колишнього політичного й військового лідера центральної України Павла Скоропадського, та Організації українських націоналістів, яка спиралася на західню Україну. Як найактивніша сила української канадської громади, вони обстоювали бойовий, войовничий націоналізм, закликали краян до твердішої дисципліни й субординації, захоплювалися авторитарними режимами в Європі. Автор розмірковує над їхнім впливом на діяльність українських церков, появу нових світських масових організацій та реакцію довоєнної імміграції в Канаді на проблеми, що їх несли з собою новоприбулі.

Характерний для українсько-канадського життя релігійний та політичний розбрат становить третю й останню тему оповіді. Автор приспівливо вивчає безкінечні суперечки, боротьбу за владу та внутрішні кризи всередині Української Католицької та Української Православної Церков — двох найчисленніших та найвпливовіших іммігрантських інституцій у ті роки. Він подає також тонку аналізу розбіжностей т. зв. «прогресистів» (лівиці, комуністів) та «націоналістів» (правиці, консерваторів) і конфліктів між цими таборами іммігрантської громади. У книжці показано сліпий ентузіазм багатьох «прогресистів» щодо сталінського режиму та СРСР, а також зростання симпатій серед не таких численних, але впливових членів певних кіл «націоналістичного» табору до нацистської Німеччини.

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
670 с.	тверда	978-1-894865-42-5	69.95 \$

Черговий том англomовної «Історії України-Руси» Михайла Грушевського

«History of Ukraine-Rus', Volume 3, To the Year 1340» (Історія України-Руси, т. 3. До року 1340)

Третій том англomовного видання завершує перший цикл «Історії України-Руси», який Михайло Грушевський схарактеризував як історію українського народу від початків його історичного існування до краху державности у XIV ст. У цьому томі автор розглядає один з найменш вивчених і найзагадковіших періодів української історії — час

формування Галицько-Волинської держави та поширення монголо-татарського панування на значну частину українських земель. Грушевський обстоює теорію, що Галицько-Волинська держава на заході України стала епілогом Київської, і аналізує політичні сили та князювання, що забезпечили її піднесення. Він розглядає також тогочасні умови в подніпровській частині центрально-східньої України. Досліджуючи українсько-руські/рутенські землі як одне ціле, учений пише як про політико-суспільні системи, так і різноманітні аспекти щоденного життя й культури.

Грушевський характеризує першого галицько-волинського князя Романа Мстиславича як ефективного та далекоглядного правителя, чия рання смерть, однак, спричинилася до боротьби за престол, в яку було втягнуто володарів Угорщини, Польщі й Литви. Його син Данило Романович об'єднав волинські землі й поширив свою владу на Галицьке князівство (Галичину). В міру посилення татарського панування Данило прагнув захистити свою державу як на полі брані, так і шляхом домовленостей, і шукав підтримки в Заході, зокрема в Папи Римського. Його наступники продовжили цю політику, проте

в 1340-ті роки, внаслідок занепаду династії Рюриковичів, галицько-волинські землі поглинули Польща та Литва. В ток сам час, на подніпровських землях слабшає владна система з центром у Києві, на чолі якої стоять князь та його дружина, і поглиблюється залежність від татарського панування. Грушевський вказує, що татарське правління позначалося на різних соціальних групах населення регіону по-різному. На його думку, воно не завжди було настільки жорстоким, як це зазвичай уявляють, надто в тих князівствах, що залишилися без князя, і навіть мало деякі несподівані переваги для нижчих верств суспільства.

Аналізуючи політико-соціальний лад руських земель XI–XIV століть, Грушевський виділяє права і стосунки князів та інші складові політичного устрою. Він пише про «княжих слуг», що здійснювали управлінські функції, обов'язки челяді, докладно змальовує юридичну й судову систему, організацію війська, церкви, врядування і право. Не обминає він увагою і склад тогочасних суспільних класів — від князів, бояр та клиру до міщан, селян та рабів.

Історик вивчає побут і культуру тогочасного суспільства в комплексі. Він починає з аналізу економічних відносин, від давньоруської доби до середини XIV ст., і переходить до джерел, змісту та застосування права, особливо цивільного. Грушевський подає також детальний опис родинно-суспільних стосунків; говорить про християнство та його вплив на культуру, зокрема релігійне життя суспільства, монастирив та церковної верхівки; докладно розглядає образотворче мистецтво, архітектуру та інші форми художньої творчости. Автор приділяє належну увагу науковій думці та письмовим пам'яткам давньосхідньослов'янською мовою, особливо історичним джерелам, таким як київські, галицько-волинські та інші літописи. Весь цей час Грушевський демонструє властиву йому блискучу ерудицію та глибоке знання першоджерел. Можна сказати, що в третьому томі своєї монументальної праці видатний історик усебічно показав постання українського народу на теренах давньої Русі.

У вступних статтях, що відкривають третій том, Володимир Александрович та Світлана Панкова розповідають про його місце серед інших томів та історію його написання. До наукового апарату тому увійшли прикінцеві бібліографічні примітки самого Грушевського (разом із сучасними коментарями редакторів), новосторова бібліографія всіх першоджерел і наукової літератури, використаної істориком, чотири мапи з нотатками автора, а також генеалогічна таблиця та супровідні пояснення.

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
740 с.	тверда	978-1-894865-45-6	119.95 \$

Примітка. Передплата на повне видання «Історії України-Руси» М. Грушевського англійською мовою коштує 1 100 \$.

До вашої уваги — дві публікації, присвячені 40-річчю заснування КІУСу: Ювілейне видання-огляд діяльності інституту за 40 років та збірник матеріалів конференції «Українські студії в Канаді. Тексти й контексти», яка відбулася в Едмонтоні 14–15 жовтня 2016 р.

Видання можна замовити через Видавництво КІУСу (див. контактні дані на наступній сторінці).

Видання, що вийшли за підтримки КІУСу

Том 3 праці про українців Холмщини та Підляшшя

Юрій Макар, Михайло Горний та Віталій Макар. «Від депортації до депортації: суспільно-політичне життя холмсько-підляських українців (1915–1947); дослідження, спогади, документи». Т. 3. «Букрек» (Чернівці, 2015), 960 с. Ч/б та кол. іл.

В останньому томі тритомового дослідження автори на матеріалах українських, польських та канадських архівів простежують долю українських жителів Холмщини та південного

Підляшшя у період між 1915 та 1947 рр. Розповідь охоплює вивезення тамтешніх українців до Росії під час Першої світової війни; життя українського населення цих регіонів у міжвоєнній Польщі; вигнання українців Холмщини та Підляшшя до Української РСР згідно з польсько-радянською угодою від 9 вересня 1944 р. та наступний крок — брутальну депортацію українців польським урядом до «повернутих Польщі територій» під час сумнозвісної операції «Вісла» 1947 р.

Надруковано за підтримки Меморіального фонду ім. Теодоти та Івана Климів при КІУСі. Придбати можна у Видавництві КІУСу.

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
960 с.	тверда	978-966-399-668-4	54.95 \$

Нова біографія Митрополита Андрея Шептицького

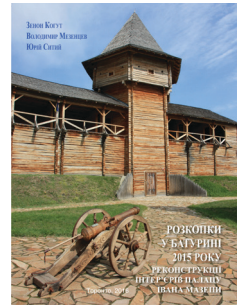
Ліліана Гентош. «Митрополит Шептицький 1923–1939. Випробування ідеалів». Розповідь про життя та діяльність Митрополита Української Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького в міжвоєнний період — від 1923 р., коли митрополит повернувся з Риму до місця свого архієпископського служіння у Львові, і до початку Другої світової війни у вересні 1939-го. Ця

частина біографії Митрополита Шептицького є визначальною для розуміння особистості, діяльності та спадщини духовного провідника підпольської західної України першої половини ХХ ст. Видання здійснене за підтримки Програми вивчення модерної української історії і суспільства ім. Петра Яцика.

Книжку можна придбати у Видавництві КІУСу.

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
600 с.	м'яка	978-966-8849-68-8	59.95 \$

Батуринські розкопки-2015

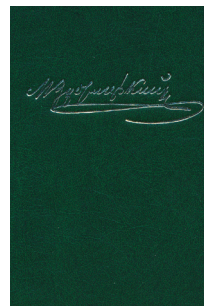
Книжка Зенона Когута, Володимира Мезенцева та Юрія Ситого «Розкопки в Батурині 2015 року: реконструкції інтер'єрів палацу Івана Мазепи» вийшла друком у Торонті 2016 р. Видана за фінансової підтримки КІУСу та Інституту «Україніка» (Торонто) книжка продовжує серію щорічних звітів про археологічні та історичні дослідження в столиці козацької держави. У цьому виданні досліджено історію міста за польсько-литовського панування на Лівобережжі,

під час Хмельниччини та протягом гетьманської доби, передусім за гетьманства Мазепи. Опис повного зруйнування Батурина та винищення до ноги всього його населення російським військом у листопаді 1708 р. подано за білоруським Могилівським (Могильовським) літописом, в якому ці події відтворено з моторошною яскравістю. Автори розповідають про знахідки, зроблені під час розкопок 2015 р. на території колишніх садиб Мазепи та генерального судді Кочубея, на місці садибних церков та дівочого монастиря, і змальовують матеріальну культуру та спосіб життя гетьманів, козацької старшини, їхніх родин.

Брошуру (79 кол. іл.) можна придбати у Видавництві КІУСу.

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
36 с.	м'яка	без числа	8.95 \$

Том 2 зібраних творів Михайла Зубрицького

Михайло Зубрицький. Зібрані твори і матеріали у трьох томах; т. 2: «Матеріали до біографії». До другого тому творів преподобного Михайла Зубрицького (1856–1919), визначного історика та етнографа західноукраїнського регіону Бойківщина, увійшли як праці самого вченого, так і біографічні матеріали про нього. Том підготовлено за редакцією д-ра Василя Сокола з Інституту етнографії

НАНУ ім. М. Рильського.

Усе зібрання в цілому є спільним виданням Програми вивчення модерної української історії і суспільства ім. Петра Яцика (КІУС), Інституту історичних досліджень Львівського національного університету ім. І. Франка, Інституту ім. Рильського та Наукового товариства ім. Шевченка в Україні та Канаді. Томи 1 і 2 випустило видавництво «Літопис» (Львів).

Книжку можна придбати у Видавництві КІУСу.

Обсяг	Палітурка	ISBN	Ціна
614 с.	тверда	978-966-8853-54-8	44.95 \$

Видання КІУСу можна замовити кредитною картою через безпечну електронну систему Видавництва КІУСу на веб-сайті www.ciuspress.com, а також

е-поштою: cius@ualberta.ca

факсом: (780) 492-4967

телефоном: (780) 492-2973

або звичайним листом на адресу:

CIUS Press
4-30 Pembina Hall, University of Alberta
Edmonton AB T6G 2H8
Canada

Проект «Енциклопедія України» в Інтернеті (ЕУІ)

Проект «Енциклопедія України» в Інтернеті (ЕУІ) було започатковано КІУСом 2001 р. з метою створення електронного інформаційного ресурсу, який дав би змогу отримати всебічні та глибокі знання про Україну та українців. Сьогодні сайт ЕУІ містить понад 6 500 докладних статей та інших енциклопедичних одиниць з усіх аспектів історії та сучасного життя України: її минуле, народ, географія, суспільство, економіка, діаспора, культурна спадщина. Текстову інформацію доповнюють тисячі карт, фотографій, ілюстрацій, таблиць та музичних файлів.

Особливе значення ЕУІ полягає в тому, що це найпопулярніший і найвпливовіший з усіх проєктів КІУСу, який отримав високе визнання не лише в академічних колах, а й серед широкого загалу Інтернет-користувачів в усьому світі. Протягом 2015–17 рр. сайт ЕУІ щодня відвідувало до 1 500 осіб, і редакція ІЕУ отримувала зворотній зв'язок та різноманітні запитання від науковців, студентів і звичайних користувачів з багатьох країн. Таким чином, проєкт ЕУІ став ефективним засобом, завдяки якому КІУС має змогу звертатися до багато ширшої аудиторії, далеко за межами наукових програм та публікацій.

Протягом 2015–17 рр. керівник проєкту д-р Марко Р. Стех продовжував опікуватися редагуванням існуючих та внесенням нових статей до сайту ресурсу, а також

Редактори проєкту ЕУІ (зліва-направо): Роман Сенкус, д-р Марко Р. Стех, Андрій Макух.

пильнував за поширенням щомісячного електронного бюлетеня, який висвітлює вибрані теми ЕУІ. Над оновленням вмісту ресурсу беруть також участь виконавчий редактор ЕУІ Роман Сенкус та старший редактор ЕУІ Андрій Макух.

У 2017 р. команда ЕУІ планує завершити поточний і розпочати новий етап проєкту енциклопедії відповідно до нинішніх пріоритетів КІУСу та його стратегічних завдань. У цій роботі будуть задіяні також інші відділи Інституту. Її основними напрямками стануть: історія та поточний стан українських студій і наукової діяльності; різні аспекти українсько-канадського життя та діаспори в цілому; політико-культурні зміни в сучасній Україні.

Кампанія зі збирання коштів, проведена працівниками ІЕУ в 2015–17 рр., була особливо успішною. Серед провідних меценатів значні суми виділили: Канадська фундація українських студій (CFUS) — два гранти по 25 000 \$, а також два подвоювальні гранти по 10 000 \$ кожен; двоє анонімних добродійників, які пожертвували ЕУІ понад 40 000 \$, та Інститут східноєвропейських досліджень ім. Липинського, що надав грант у розмірі 10 000 US\$ для праці ЕУІ з укладання матеріалів про гетьманський рух, Українську Академію наук та українську історіографію.

www.encyclopediaofukraine.com

Е-журнал «East/West: Journal of Ukrainian Studies»

«East/West: Journal of Ukrainian Studies» (Схід/Захід: Журнал українознавчих студій) є науковим Інтернет-журналом, що його видає КІУС з серпня 2014 р. як продовження свого першого друкованого часопису, «Journal of Ukrainian Studies» (Журнал українознавчих студій). Від серпня 2014-го до вересня 2016 р. «EWJUS» редагував професор Олег С. Ільницький (Альбертський ун-т), а від жовтня 2016 р. його головним редактором є д-р Світлана (Лана) Крис, Університет ім. МакЮвена (Едмонтон).

З липня 2015-го по червень 2017 р. з'явилися чотири випуски «EWJUS»:

– т. 2, № 2 (вересень 2015) — спеціальний випуск, присвячений жіночим і гендерним студіям в Україні; запрошені редактори випуску Олег С. Ільницький та Оксана Кіс;

– т. 3, № 1 (березень 2016) — чергове число часопису, до якого ввійшли 5 статей та 2 есе;

– т. 3, № 2 (вересень 2016) — спеціальний випуск на тему «Комунізм і голод»; запрошені редактори випуску Андреа Граціозі та Франк Сисин;

– т. 4, № 1 (березень 2017) — випуск подає спеціальний розділ про менш студійовані слов'янські мови (за редакцією запрошеної редакторки Алли Недашківської), а також дві статті на звичайні теми часопису та оглядову статтю.

Усі числа «EWJUS» містили також чималу кількість книжкових рецензій, дібраних редакторкою відділу літературної критики Танею Стех.

«EWJUS» є електронним журналом у відкритому доступі, що його розміщує Альбертський університет на сайті www.ewjus.com. Часопис можна читати безкоштовно і без передплати, але читачів запрошують реєструватися, щоб отримувати повідомлення про оновлення. Між серпнем 2014-го і лютим 2017 р. користувачі з більш як 80 країн завантажували статті і рецензії журналу понад 5 000 разів.

<https://www.ewjus.com>

Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика та Програма вивчення модерної української історії і суспільства ім. Петра Яцика

Виступ д-ра Сисина на відзначенні 150-річчя з дня народження Михайла Грушевського в м. Холм, 21–23 вересня 2016 р.

На 2016 рік припали дві важливі річниці: 150 років від дня народження Михайла Грушевського в м. Холм (нині Chełm, у Польщі) та 40-річчя від заснування КІУСу. Проєкт перекладу Грушевського (ППГ) в рамках Центру ім. Петра Яцика, відзначив обидві дати важливою новою віхою — появою в світ англійського перекладу третього тому «Історії України-Руси» Грушевського. «Спільне святкування трьох пам'ятних подій» відбулося 13 листопада в торонтському готелі «Старий млин», де були присутні понад 130 гостей. Співспонсором урочистостей виступила Фундація Кредитової спілки «Будучність», вона ж надала спеціальний ґрант на друк та розповсюдження нового тому фундаментальної праці.

21 вересня директор Центру Франк Сисин виголосив інавгураційну промову на міжнародній конференції пам'яті Грушевського в Холмі, де він народився, і був присутній на церемонії відкриття пам'ятника видатному вченому біля місцевого собору Св. Івана Богослова, в якому Грушевського

було охрещено. 22 жовтня святкування ювілею продовжилося конференцією в Торонті, спільно організованій місцевою філією Наукового товариства ім. Шевченка в Канаді та Центром ім. Петра Яцика. А 1 квітня 2017 р. в Нью-Йорку відбулася друга презентація тому 3 «Історії України-Руси», господарем якої був головний спонсор видання цього тому — Наукове товариство ім. Шевченка в Америці. На презентації було представлено також т. 2 вибраних праць Михайла Зубрицького (українською мовою), опублікований завдяки Програмі вивчення модерної української історії і суспільства ім. Петра Яцика.

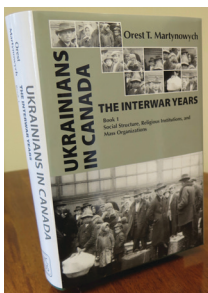
У Центрі Петра Яцика 150-ту річницю Грушевського відзначили подальшою інтенсивною працею над англomовним виданням його «Історії...», зокрема томами 4 і 5. У лютому 2017 р. Центр приймав у себе Світлану Панькову, директорку Музею Грушевського в Києві й авторку передмов до тт. 3 та 4. В Інституті Св. Володимира в Торонті п. Панкова розповіла про київський музей ученого, а на «Святі Героїні», влаштованому Торонтським відділом Комітету українок Канади — про життя доньки історика, науковиці й патріотки Катерини Грушевської.

У рамках заходів Центру ім. Петра Яцика у Львові, Програма вивчення модерної української історії і суспільства під керівництвом Ярослава Грицака продовжила роботу над т. 3 вибраних праць Зубрицького та часописом «Україна модерна». Серед тем журналу — біографія галицького археолога Ярослава Пастернака, спогади львівського митця Карла Звіринського, щоденники історика Івана Лисяка-Рудницького. У червні 2016 р. під час львівського конгресу Асоціації слов'янських, східноєвропейських та євразійських студій (ASEEES) в Інституті етнографії НАНУ було представлено т. 2 вибраних праць Зубрицького.

Центр українсько-канадських студій ім. Кулів

Різномічне вивчення українсько-канадського досвіду

У 2015–17 рр. Центр українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі активно працював відразу на кількох фронтах, залишаючись при цьому ресурсом знань про всі аспекти життя українців у Канаді як для науковців, так і для української громади й широкого загалу в цілому. Появу у 2016 р. всеосяжної, 650-сторінкової монографії Ореста Мартиновича «Ukrainians in Canada: The Interwar Years»

(Українці в Канаді. Міжвоєнні роки) стала помітною подією і належним внеском у святкування 125-ї річниці прибуття в Канаду перших українських поселенців. Поки триває підготовка до публікації другої частини видання, проведена дослідча праця прислужилася у створенні документальної стрічки про забуту канадську журналістку Ріа Кляйман, яка надсилала репортажі з Радянського Союзу під час сталінської першої п'ятирічки. На відміну від інших канадських репортерів, що побували в Радянській Україні в 1932–33 рр., своєю серією з 22 статей, опублікованих у газеті «Toronto Telegram», Кляйман подавала канадцам докладну, з перших рук інформацію про перший етап Великого голоду. Також 2016 р., в рамках Ініціативи з дослідження української діаспори Центру ім. Кулів, д-р Сергій Ціпко завершив працю над книжкою про реакцію канадського суспільства на Голодомор, яка вийшла друком восени 2017 р. у Видавництві Ріджайнського ун-ту.

Тимчасом значного прогресу досягнуто у підготовчій праці для історичного фільму про українську канадську громаду під час Другої світової війни. Ярослав Балан, Андрій Макух та Сергій Ціпка зробили вагомий внесок у створення повнометражної документальної стрічки про українців, що служили у збройних силах Канади на європейському та тихоокеанському театрах бойових дій у 1939–1945 рр.

Проект очолює Українсько-канадський дослідчо-документаційний центр.

І, насамкінець, Центр ім. Кулів керує проектом із вивчення української складової робітничих сил Альберти. Дослідження та підготовку матеріалів здійснює Вінстон Герелюк; фінансує проєкт Альбертська фундація української спадщини.

Методичний центр української мови (МЦУМ)

Останні два роки дуже активно працює Методичний центр української мови (МЦУМ). Під керівництвом в.о. директора д-ра Алли Недашківської та старшої радниці д-ра Оленки Білаш і за участю наукової співробітниці Олени Сіваченко центр здобуває дедалі більший авторитет на місцевому, національному та міжнародному рівнях. Разом з колегами-освітянами та громадськими провідниками з усієї країни МЦУМ розробив нову концепцію і стратегію свого розвитку та зорганізував цикл занять із професійного вдосконалення для викладачів з різних мовних програм. Заняття проводили такі всесвітньо-відомі науковці, як Моніка Перена (оцінювання результатів вивчення мов), Володимир Кулик (зміни в мовній ситуації в Україні) та Лаада Біланюк (традиції та новації в українській народній культурі). МЦУМ також продовжує співпрацю з Львівським національним університетом ім. І. Франка з проведення іспитів на рівень володіння українською мовою серед учнів загальноосвітніх шкіл Альберти.

За цей час асоційовані з МЦУМом науковці виступили в рамках різних конференцій і запрошених лекцій, на практичних семінарах та зі стендовими доповідями, а також

як головні доповідачі на кількох наукових заходах. Проекти та останні дослідчі ініціативи МЦУМу були представлені на Національній конференції вчителів української мови (Торонто, травень 2016 р.), на XXV Трирічному Конгресі українців Канади (Ріджайна, вересень 2016 р.), Конференції з нагоди 40-ї річниці КІУСу в Альбертському ун-ті (Едмонтон, жовтень 2016 р.) тощо.

Публікації, що висвітлюють діяльність МЦУМу, зосереджуються на різних аспектах викладання й вивчення мов, так званих, «К-16» рівнів — від дитячого садка до 12-ї класи середньої та перших чотирьох років вищої школи, а також на питанні залучення університетської та громадської спільнот до співпраці в наукових розробках. Ці розвідки з'являлися на сторінках рецензованих академічних

видань, у т. ч. в спеціальному тематичному розділі про менш студійовані слов'янські мови журналу «East/West: Journal of Ukrainian Studies», гостьовою редакторкою якого була проф. Недашківська (зимовий випуск 2017 р.). Проф. Білаш продовжує новаційні загальноканадські наради професійної спільноти вчителів української мови з усіх регіонів країни. Недашківська й Сіваченко, які були відзначені нагородою гуманітарного факультету Альбертського ун-ту, при підтримці низки українських громадських організацій працюють над подальшим удосконаленням ресурсів змішаного навчання української мови на початковому рівні.

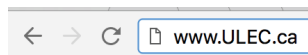

(Зліва направо): Д-р Алла Недашківська, в.о. директора, та д-р Оленка Білаш, старша радниця центру.

Науково-освітній центр вивчення Голодомору (НОЦВГ)

Науково-освітній центр вивчення Голодомору (НОЦВГ) сприяє науковим дослідженням, глибшому розумінню й поширенню правди про штучний голод 1932–33 рр. в Україні. НОЦВГ було засновано 2013 р. за щедрої підтримки Фундації родини Темертеїв. Протягом останніх двох років Центр підготував і провів міжнародні конференції на тему «Імперії, колонії та голод в історико-порівняльній

перспективі» в Торонті (28–29 жовтня 2016 р.) та Києві (5–7 червня 2017 р.), а також Освітню конференцію з питань Голодомору в Канадському музеї прав людини у Вінніпезі (5–7 травня 2017 р.), на якій понад сто освітян обговорили методика й ресурси викладання цієї сторінки української історії. Щоб посприяти участі молодих науковців у конференціях у Торонті й Києві та освітян у вінніпегській нараді, НОЦВГ надав їм дотації для оплати дорожніх витрат. У 2016 р., під назвою «Комунізм і голод» НОЦВГ видав збірник, до якого ввійшли доповіді на конференції про Голодомор та голоди в Китаї, Казахстані та СРСР, що її провів центр у 2014 р.; раніше ці статті надрукував у спеціальному тематичному випуску журнал «East/West: Journal of Ukrainian Studies». Директор НОЦВГ з наукових питань д-р Богдан Клід

працював у Національних архівах у Вашингтоні, в Університеті Маркетт в Мілвокі (США) та в архіві Центру дослідження історії імміграції при Міннесотському університеті (США). За останні два роки НОЦВГ виділив на конкурсній основі 34 гранти на дослідження й публікації загальною сумою 70 000 \$. Центр є партнером проєкту «Національне турне пам'яті жертв Голодомору», у рамках якого пересувний лекторій, що його організатори назвали «Мобільна кляса вивчення Голодомору», подорожує країною і проводить інтерактивні уроки з історії української

трагедії; один з таких уроків розробила директор НОЦВГ з освіти Валентина Курилів. Здобув повагу користувачів і вебсайт НОЦВГ, який містить наукові матеріали, перекладені з української. Центр проводить щорічні лекції в Альбертському ун-ті і є співорганізатором Торонтської щорічної лекції про Голодомор в Україні, яку в 2016 р. читав Сергій Плохій, а в 2015-му — Тимоті Снайдер. 2017 року НОЦВГ прийняв у себе свого першого запрошеного науковця, фахівця з права д-ра Мирославу Антонович.

← → ↻ ⓘ holodomor.ca

Програма релігійних та культурологічних студій (ПРКС)

Щороку ПРКС влаштовує меморіальну лекцію в пам'ять про проф. Богдана Боцюрківа, «батька-засновника» як цієї програми, так і КІУСу. Кожного разу цей захід збирає в Альбертському ун-ті знаних дослідників історії релігії та політики в Україні. 12 лютого 2016 р. з доповіддю на тему «Наслідки російської інтервенції в Україні для мусульманської, єврейської та баптистської громад» виступив проф. Андрій Кравчук із Садбурського ун-ту, а 27 січня 2017 р. Меморіальну лекцію ім. Богдана Боцюрківа 2017 р. прочитала проф. Христина Воробець з Університету

Північного Іллінойсу. Її темою були «Православні прощі до Києва в довгому ХІХ столітті».

На замовлення ПРКС було також здійснено переклад великого дослідження Максима Яременка «Насолоди освічених в Україні ХVІІІ ст. (про культуру вживання церковною елітою чаю, кави та вина)», яке одержало нагороду КІУСу за найкращу публікацію 2014 р. Англійський переклад статті заплановано надрукувати в одному з наступних випусків журналу КІУСу «East/West: Journal of Ukrainian Studies».

Проф. Христина Воробець

Програма вивчення сучасної України (ПВСУ)

У рамках положень свого мандату про заохочення та поширення наукових розвідок про Україну у царині суспільних наук, ПВСУ зорганізувала 25–29 січня 2016 р. три публічні сесії під гаслом «За кращий світ» щорічного Міжнародного тижня у студентському містечку Альбертського ун-ту. На двох із них виступила Оксана Удовик, стипендіатка постдокторської програми Вічного фонду ім. родини Стасюків у КІУСі. Д-р Удовик родом з України, докторську дисертацію захистила у Швеції. Тема її досліджень — сталий розвиток — якнайкраще відповідав темі тогорічного Міжнародного тижня; сесії за участю Удовик називалися: «Нові підходи до сталого розвитку» та «Сталий розвиток 3.0 по-українському». Під час третьої сесії команда науковців Альбертського ун-ту, зайнятих у трирічному клястерному проєкті

Д-р Оксана Удовик

Д-р Іван Козаченко

Інституту передових досліджень ім. Кулів (АУ), мали змогу представити попередні результати своєї роботи в рамках демократичної реформи державних органів України. Про поступ у галузях покращення роботи поліції, правозахисної діяльності та адміністративної децентралізації звітували Богдан Гарасимів, Лінда Ріф та Дейвід Марплз, відповідно.

Ще один постдокторант КІУСу, соціолог Іван Козаченко досліджує роль соціальних медіа у розвитку супротивних суспільних течій в Україні. У лютому він зробив виступ в рамках серії семінарів КІУСу про харківські демонстрації протесту за і проти Євромайдану. Завершуючи академічний рік, ПВСУ влаштувала 28 квітня круглий стіл на тему «Суверенітет і санкції» про взаємозалежність зовнішньої політики Канади, Росії та України. Серед учасників були колишній канадський дипломат Дерек Фрейзер, експерт з питань Арктики Роб Г'юберт (Калгарський ун-т) та представники АУ Роберт Мюррей і Елінор Баджрактарі.

CIUS SEMINARS — WINTER-SPRING 2016
СЕМІНАРИ КІУСУ — ЗИМА-ВІСНА 2016

UNIVERSITY OF ALBERTA
CANADIAN INSTITUTE
OF UKRAINIAN STUDIES

ROUND TABLE
“SOVEREIGNTY AND SANCTIONS: DISENTANGLING THE CANADA-RUSSIA-UKRAINE FOREIGN POLICY TRIANGLE”

PARTICIPANTS:

DATE: THURSDAY, 28 APRIL 2016
TIME: 1:30 PM-4:20 PM
VENUE: 3-27 EDUCATION SOUTH (11210 - 87 AVE, FACULTY OF EDUCATION), UALBERTA

Dr. Derek Fraser (University of Ottawa) is senior advisor at the Centre for Global Studies and adjunct professor of political science at the University of Ottawa. He has also advised the Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta, Derek Fraser Paul during career with the Department of Global Affairs, the Global Studies Department at York, and the International and Area Studies Program at the Simon Fraser University in Vancouver, Canada, the Soviet Union, Hungary and Ukraine. In Ottawa, he was director of relations with Eastern Europe, the new ambassador to Hungary, Greece and Ukraine.

Dr. Robert Murray (University of Alberta) is a former senior advisor at the Centre for Global Studies and adjunct professor of political science at the University of Alberta. He has worked on public sector reform and developing new issues in a number of countries, including Bahrain, Belarus, Canada, Kenya, Albania, Myanmar and Ukraine. He has worked on development and social policy issues.

Dr. Elinor Badjragtar (University of Alberta) is a former senior advisor at the Centre for Global Studies and adjunct professor of political science at the University of Alberta. She has worked on public sector reform and developing new issues in a number of countries, including Bahrain, Belarus, Canada, Kenya, Albania, Myanmar and Ukraine. She has worked on development and social policy issues.

Dr. Robert Murray (University of Alberta) is a former senior advisor at the Centre for Global Studies and adjunct professor of political science at the University of Alberta. He has worked on public sector reform and developing new issues in a number of countries, including Bahrain, Belarus, Canada, Kenya, Albania, Myanmar and Ukraine. He has worked on development and social policy issues.

Dr. Elinor Badjragtar (University of Alberta) is a former senior advisor at the Centre for Global Studies and adjunct professor of political science at the University of Alberta. She has worked on public sector reform and developing new issues in a number of countries, including Bahrain, Belarus, Canada, Kenya, Albania, Myanmar and Ukraine. She has worked on development and social policy issues.

CIUS SEMINARS — WINTER-SPRING 2016
СЕМІНАРИ КІУСУ — ЗИМА-ВІСНА 2016

Програма з української літератури ім. Данила Гусара Струка

За останні два роки Програма з української літератури ім. Данила Гусара Струка активно популяризувала в Канаді українську літературу й науку, організувавши в різних регіонах країни цілу низку літературних та культурознавчих заходів. Значний інтерес викликали в Торонті та в інших містах зустрічі із серії «Письменники», завдяки яким читачі змогли віч-на-віч познайомитися з авторами улюблених книжок, а широка публіка в цілому — з тим, що являє собою сьгодні українська література.

У листопаді 2015 р. Софія Андрухович презентувала в Торонті й Вінніпезі свій останній, уже відзначений нагородами, роман «Felix Austria». У квітні 2016 р. Програма ім. Гусара Струка приймала Сергія Жадана під час торонтської частини його турне Канадою, організованого КІУСом. Усі заходи мали гучний успіх і збирали чималу кількість слухачів. У листопаді 2016 р. в Едмонтоні, Вінніпезі й Торонті читала свої поезії Люба Якимчук. Родом зі східної України, Якимчук пише про соціальні й особисті наслідки

війни на Сході. Її виступи за підтримки Програми ім. Гусара Струка пройшли під загальною назвою «Розкладання: поезія під час війни». Пізніше того ж місяця в Торонті виступала Наталка Білоцерківець, яку давно називають серед найбільш шанованих сучасних українських поетів.

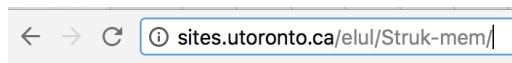
Не менш активною була серія Програми ім. Гусара Струка під назвою «Науковці». В рамках цієї серії відбулися презентації нещодавно надрукованих монографій Марії Ревакович, Наталії Ханенко-Фрізен та Андрія Даниленка.

Але серцевиною Програми і далі залишається Щорічна меморіяльна лекція ім. Данила Гусара Струка. Сімнадцяту меморіяльну лекцію («Літературна критика як блюзнірство. Перетворення іконостасу на національний канон») прочитав у травні 2016 р. Микола

Рябчук, 18-ту («Український “Колгосп тварин”: перекладаючи Джорджа Орвелла») — Ольга Лучук, перед захопленою аудиторією в Інституті Св. Володимира 3 квітня 2017 р.

Щира подяка всім партнерам і меценатам програми, а передовсім Оксані Пісецькій-Струк, чия щедра допомога склала левову частку бюджету Програми. З матеріалами про діяльність Програми можна, як завжди, ознайомитися на вебсайті Програми Струка:

<http://sites.utoronto.ca/elul/Struk-mem>

Проект розробки вебсайту електронного архіву КІУСу

Розроблений у тісній співпраці з Бібліотеками Альбертського ун-ту та Центром ресурсів факультету гуманітарних наук АУ протягом 2016 р., електронний архів КІУСу має оцифрувати, систематизувати і скласти опис основних публікацій Канадського інституту українських студій за 40 років, тобто від дня заснування 1 липня 1976 р. Координаторами проекту є Олександр Панкєєв, спеціаліст з електронних засобів комунікації (Ініціатива співпраці в гуманітаристиці АУ) та д-р Вікторія Яковлева, асистентка з архівістики КІУСу.

Дарчий фонд, який уможливив цей проект, був заснований досить давно. Ще в травні 1985 р. п. Стефанія Букачевська-Пастушенко з Торонта подарувала 100 000 \$ Канадській Фундації українських студій з метою створення дарчого фонду, щоб уможливити виділення КІУСом стипендій для праці в архівах. Головною метою таких стипендій було, насамперед, збирання архівних матеріалів, а також, зокрема, підтримка існуючих архівних закладів у каталогізації їхніх українських та українсько-канадських матеріалів. Починаючи з 1987 р., аспіранти та дослідники,

які працюють з архівними збірками, щороку отримують принаймні одну таку стипендію. Стефанія Букачевська-Пастушенко заснувала цей фонд у пам'ять про свою матір, яка глибоко цінувала освіту і заохочувала вивчення своєї спадщини.

Завдяки програмі потроєння ґрантів Альбертського уряду (у співвідношенні 2:1) розмір фонду невдовзі істотно збільшився і взимку 1987 р. становив уже 300 000 \$. Відсотки з цієї суми використовуються на фінансування пошуків архівних матеріалів, їхнього перенесення до відповідних закладів, каталогізації існуючих збірок та публікації архівних довідників.

Історичний внесок п. Букачевської-Пастушенко в цю важливу справу було вшановано на урочистому обіді, влаштованому КІУСом на її честь у готелі «Торонто Парк Плаза» в серпні 1987 р. Звертаючись до гостей, п. Стефанія підкреслила, що архіви є пам'яттю цілого

(Зліва направо): д-р Ольга Лучук, проф. Максим Тарнавський, Оксана Пісецька-Струк

Олександр Панкєєв

Д-р Вікторія Яковлева

народу і що її наміром було допомогти науковцям у вивченні української спадщини шляхом заохочення збирання та зберігання архівних фондів як основи історичних досліджень.

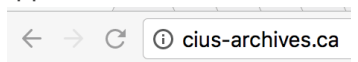
Станом на літо 2017 р. Архів КІУСу в Інтернеті містив такі матеріали:

- > 33 книжок, що вийшли друком у Видавництві КІУСу, — переважно давніші видання, наклад яких вичерпався, і книжки про українців у Канаді;
- > 65 наукових довідників — в основному описи архівних збірок, бібліографії рідкісних видань та інші довідкові матеріали для дослідників;
- > усі числа «Журналу українознавчих студій» КІУСу за весь час (1976–2014) — випуски академічного

часопису зі статтями та рецензіями на теми гуманітарних та суспільних наук та українознавства;

- > усі числа «Бюлетеня КІУСу» — своєрідного літопису праці й досягнень інституту від заснування у 1976 р.;
- > повідомлення для преси, зокрема анонси заходів.

У майбутньому до цифрових зібрань буде додано також більшу частину матеріалів діяльності Інституту, зокрема історичних документів, а також аудіо- й відеозаписи різних подій, лекцій, конференцій, симпозіумів тощо. Плянється оцифрувати збірки важливих історичних документів, які досі існували лише в паперовому форматі, як, наприклад, документи Британського Містерства закордонних справ, які стосуються України, за 1917–48 рр.

Програма дослідження східної України ім. Ковальських (ПДСУ)

З 1998 р. у КІУСі діє Програма дослідження східної України ім. Ковальських, у рамках якої 1999 р. при Харківському національному університеті ім. Василя Каразіна було створено Східний інститут українознавства ім. Ковальських (СІУК) для координації діяльності Програми в східній Україні. У 2003 р. СІУК відкрив свою філію в Запоріжжі. Нинішній директор Програми ім. Ковальських — д-р Володимир Кравченко. Харківський офіс очолює д-р Володимир Куліков, запорізький — д-р Володимир Мільчев. Програма ім. Ковальських також фінансує роботу щорічної літньої археологічної експедиції в Батурині, який був столицею козацької держави до кінця гетьманства Івана Мазепи.

Основне завдання Програми ім. Ковальських — розвивати й підтримувати вивчення східної України на основі міждисциплінарного підходу, інтегрувати ці дослідження у глобальний історичний контекст і загальносвітовий доробок історичної науки. Діяльність програми будується на засадах академічної свободи, конкуренції та інтелектуальної відкритості. Програма прагне також зміцнювати в Україні громадянські ідеали демократії та принципи відкритого суспільства.

За останні два роки Програма Ковальських зніціювала та zorganizувала цілу низку конференцій, семінарів та відкритих лекцій. Усі вони, крім випадків, де зазначено інше, відбулись у Харкові:

- > 2 жовтня 2016 р. — «Повсякденне життя робітників в УСРР у 1920–1930-ті роки: спогади, образи, практики (на прикладах Харкова та Запоріжжя)», науковий семінар, проведений разом з ХНУ ім. Каразіна та Національним університетом «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА)
goo.gl/EJZPoG
- > 17–19 жовтня 2016 р. — Цикл публічних лекцій д-ра Андреаса Бюллера (Штутгарт) про філософію історії, спільно з історичним ф-том ХНУ ім. Каразіна
goo.gl/dShGPW

- > 20–21 жовтня 2016 р. — міжнародна конференція «“Своє” й “чуже” в історичній пам’яті та історіописанні»
goo.gl/A3pNKP
- > 9–11 листопада 2016 р. — «Ремесло історика: роля гіпотези при написанні дисертаційної праці», робітня, проведена спільно з ХНУ ім. Каразіна
goo.gl/TmaLbG
- > 8 грудня 2016 р. — «Баянс трансформації: українська історіографія через 25 років після розпаду СРСР», міжнародній семінар у співробітництві з ХНУ ім. Каразіна
goo.gl/M7AvyY

Програма також підтримала публікацію кількох книжок в Україні:

- > Чорний, Д. М. (упорядник та редактор). «Історія Слобідської України. Хрестоматія». — Харків: Видавець Олександр Савчук, 2016, 244 с.
- > Любавський, Р. Г. «Повсякденне життя робітників Харкова в 1920-ті — на початку 1930-х років». — Х.: Раритети України, 2016, 226 с.
- > Аксьонова, Н. В., О. В. Дякова, Ю. Ю. Полякова та Т. О. Чубуй (упорядн.). «Слобожанщина в мемуарах, щоденниках і подорожніх записках з XVIII ст. до сьогодення. Бібліогр. покажчик». — Х.: Видавництво ХНУ, 2016, 172 с.

Переможці Всеукраїнського щорічного конкурсу студентських наукових робіт з українознавства ім. Ковальських 2016 р:

- > Микола Буланій, Дніпровський національний університет ім. Олеса Гончара
- > Андрій Бондаренко, Український католицький університет, Львів
- > Оксана Гела, ХНУ ім. Каразіна
- > Оксана Амеліна, Одеський національний університет ім. Іллі Мечникова
- > Анна Тютюнник, НаУКМА
- > Тетяна Дзюбенко, Вінницький державний педагогічний інститут
- > Ярослав Переходько, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
- > Леся Ваколюк, Національний університет «Острозька академія»
goo.gl/8H18hE

Новини КІУСу

Уже 40 років КІУС є найбільшим видавцем англомовних наукових праць з українознавства на північноамериканському континенті. Серед його видань — оригінальні монографії та перекладні праці на українську тематику, п'ятитомова «Encyclopedia of Ukraine», «Журнал україно-знавчих студій», який тепер має назву «East/West: Journal of Ukrainian Studies», і багатотомова «History of Ukraine-Rus'», що виходить в рамках Проєкту перекладу Грушевського. Сьогодні видання КІУСу складають цілу бібліотеку про Україну для англомовних читачів — тобто, справді всесвітньої аудиторії. Це досягнення було б неможливе, якби не багаторічна наполеглива робота професійних редакторів — глибоких знавців української історії й культури. У 2016-17 рр. працю в КІУСі залишили двоє таких чудових фахівців.

Мирослав Юркевич

30 червня 2016 р. вийшов на пенсію старший редактор Мирослав Юркевич. Він народився 1950 р. у Солт-Сент-Мері (провінція Онтаріо), отримав освіту в Торонтському ун-ті — диплом бакаляра гуманітарних наук з англійської та російської літератур (1972) та магістра з історії Росії (1976). Готуючи

Мирослав Юркевич

докторську дисертацію, студював модерну історію України в Мічиганському ун-ті. Впродовж 1973–80 рр. працював у Світовому Конгресі вільних українців (СКВУ), редагуючи публікації Комісії СКВУ з прав людини. Почав працювати в КІУСі 1981 р. перекладачем та редактором т.1 «Encyclopedia of Ukraine». У 1982 р. увійшов до постійного штату КІУСу як науковий співробітник і згодом узяв на себе редагування публікацій Інституту. Був редактором «Журналу україно-знавчих студій», тт. 11–13 (1986–88) та т. 32, № 2 (зима 2007). Від червня 1989-го по вересень 1992 р. був виконавчим редактором Видавництва КІУСу. У жовтні 1992 р. переїхав до Києва для облаштування там офісу Інституту і керував його роботою до жовтня 1993 р. Після повернення до Едмонтону 1994 р. став старшим редактором Видавництва КІУСу.

З 1995 р. працював одночасно редактором, бібліографом, перекладачем та редактором мап для Проєкту перекладу Грушевського «History of Ukraine-Rus'». Був також виконавчим редактором низки томів цього багаторічного видання: т. 8 (2002), т. 9, кн. 2, ч. 1, 2 (2008, 2010), т. 10 (2014) та т. 4 (2017). Крім того, був одним із редакторів багатьох книжок Сергія Плохія, який раніше працював у КІУСі, а тепер обіймає іменну посаду Професора української історії ім. Михайла Грушевського в Гарвардському ун-ті.

Вихід Мирослава на пенсію — це втрата для КІУСу, але заслужений відпочинок для глибоко шанованого колеги.

Уляна Пасічник

Уляна Пасічник почала працювати у штаті КІУСу в листопаді 1990 р. виконавчою редакторкою Проєкту перекладу Грушевського та редакторкою в Центрі досліджень історії України ім. Петра Яцика. Здобула ступінь бакаляра

міжнародних відносин в Університеті Бовлінг-Грін Стейт (1968) та магістра з історії Росії в Стенфордському ун-ті (1971). Після навчання в Гарвардській літній школі 1972 р. її наукові інтереси поступово змістилися в бік українознавства. У 1973–1990 рр. була постійною працівницею Українського наукового інституту Гарвардського ун-ту (УНІГУ) — спочатку як адміністративна помічниця Омеляна Прицака, засновника й директора УНІГУ, потім як редакторка та виконавча редакторка журналу «Harvard Ukrainian Studies». У КІУСі працювала в Торонтському відділенні, разом з директором Центру ім. Яцика Франком Сисином опікувалася низкою видань Центру та Проєктом перекладу Грушевського. Як виконавча редакторка всього проєкту, була водночас виконавчою редакторкою низки окремих томів «History of Ukraine-Rus'»: т. 1 (1997), т. 7 (1999), т. 9, кн. 1 (2005), т. 6 (2012), т. 3 (2016) та т. 5 (має вийти друком 2018 р.).

Уляна Пасічник

Д-р Богдан Клід

Богдан Клід народився 1951 р. в Садбурі (Онтаріо). Після загибелі батька під час виробничої аварії 1963 р. переїхав разом з родиною до м. Гемтремк у штаті Мічиган. Після завершення курсу в Університеті Вейн Стейт (Детройт) отримав магістерський диплом з історії в Університеті Штату Каліфорнія в Лос-Анджелесі і 1981 р. переїхав до Едмонтону, де розпочав роботу над докторською дисертацією під керівництвом проф. Івана Лисяка-Рудницького. Здобув докторський ступінь в Альбертському ун-ті 1992 р., захистивши дисертацію на тему «Володимир Антонович: становлення українського народовця — активіста та історика».

Д-р Богдан Клід

Д-р Клід працював у КІУСі від 1991 р. — спочатку помічником, а потім заступником директора, не полишаючи своїх наукових досліджень з широкого кола питань. Він є автором багатьох наукових статей, рецензій і статей у пресі. Разом з Олександром Мотилем уклав та редагував «The Holodomor Reader» (Хрестоматію Голодомору, 2012).

Багатьма своїми успіхами КІУС завдячує Богданові за роки його плідної наукової та адміністративної праці, безмежної відданості справі розвитку українознавства та висвітлення багатогранної діяльності Інституту в широких засобах масової інформації.

Хоча д-р Клід залишив адміністративну роботу в грудні 2016 р., він сьогодні виконує обов'язки директора з наукових питань Науково-освітнього центру вивчення Голодомору, бере участь у редагуванні й підготовці англійських перекладів монографії Станіслава Кульчицького та збірника 12 статей українських істориків, паралельно шукаючи ранні свідчення та записані спогади свідків Голодомору. Крім історичних тем, продовжує писати про сучасну українську музику.

Більше новин — на стор. 20. ➔

Пам'яти Петра Саварина: Повноцінне, змістовно прожите життя

6 квітня 2017 р. Канадський інститут українських студій втратив свого найвідданішого прихильника і друга: на 91-му році життя відійшов у кращі світи Петро Саварин.

Він народився 17 вересня 1926 р. у селі Зубрець Буцацького району Тернопільської області. Ще підлітком він був свідком радянської окупації Західної України

Петро Саварин (1926–2017)

1939-го і німецького вторгнення 1941 р. Коли 1943 р. похід Гітлера на Схід захлинувся і радянські війська почали нестримний контрнаступ, батько покликав Петра та його брата Івана на розмову. «Якщо вас спершу не вивезуть на примусові роботи до Німеччини, — сказав він синам, — то рано чи пізно заберуть до Червоної Армії на «гарматне м'ясо». Це залишало юнакам тільки один вибір: або «йти до лісу» і пристати до українських партизанів, що билися водночас із німцями,

поляками та радянцями, або завербуватися до дивізії Галичина — німецького військового формування, організованого у квітні 1943-го за підтримки тих українських націоналістів, які хотіли скористатися з повороту в війні і створити основу для майбутньої Української національної армії. За батьковою порадою Петро записався до лав дивізії. Ішов 1944 рік, німецький східний фронт стрімко руйнувався. Сімнадцятирічний юнак ледве встиг пройти базовий вишкіл і дістати призначення до підрозділу контрбатареїної боротьби, коли в липні 1944-го в битві під Бродами дивізія потрапила в оточення переважаючих сил противника й була розбита. Рештки дивізії почали довгий відступ на захід і незадовго до капітуляції Німеччини були об'єднані в Першу дивізію новоствореної Української національної армії під командуванням українських офіцерів, вірних ідеї незалежності України. Здавшись у полон британським військам, Петро разом з іншими біженцями потрапив до табору для переміщених осіб у містечку Енгені на півдні

Німеччині, де згодом зустрів свою майбутню дружину Ольгу (Олю) Пристаєцьку.

Звідти Саварин емігрував 1949 р. до Канади. Оселившись в Едмонтоні, працював теслею і студював англійську, бо мріяв продовжити освіту й набути професії. На 1951 р. він уже достатньо покращив свій фінансовий стан, щоб одружитися з Олею. У них народилося троє дітей, а дружина стала його вірною помічницею в усіх починах і громадській діяльності. За її непохитної підтримки Петро вступив до Альбертського ун-ту, закінчив його з дипломом бакаляра гуманітарних наук, а 1956 р. отримав ступінь з права і 1959 р. розпочав власну приватну практику. Ті перші роки виявилися надзвичайно скрутними, грошей часто не було, але Петро витримав випробування. Згодом його адвокатська фірма не тільки давала засоби до існування його родині, а й стала опорою для ширшого загалу української громади, які зверталися до Саварина за адвокатською порадою й послуги.

Саварин став засновником едмонтонського осередку української скавтської організації «Пласт» і активним парафіянином Українського католицького собору ім. Св. Йосафата. У 1955 р. він вступив до Консервативної партії Альберти, коли при владі перебував і вельми впевнено почувався уряд Партії соціального кредиту. На політичну діяльність Саварина надихнули провідник федеральних консерваторів Джон Діфенбекер та непохитна посвята боротьбі за незалежну Україну. Значну роль в тому, що він долучився до місцевої та національної політики, відіграв також рух за багатокультурність, який саме набирив сили. То була ідея, до якої Саварин пристав усім серцем, адже щиро вірив у внутрішню цінність розмаїття. Він також вважав, що політика багатокультурності допоможе зберегти українську мову та культуру в Канаді, тоді як в Радянському Союзі їм загрожує цілковите зросійщення. Увійшовши в політику під час дебатів про багатокультурність на слуханнях Королівської комісії з двомовності та двокультурності на початку 1960-х, Саварин залишався твердим захисником ідеалів культурного розмаїття ще довго після офіційного прийняття урядом П'єра Трюдо у 1971 р. багатокультурності як федеральної політики.

Пан Петро щедро ділився своїм часом і численними талантами — був завжди готовий взятися до будь-якої справи, яка, на його думку, просувала інтереси української канадської громади. Хоч би в чому були потрібні його знання і досвід — зареєструвати організацію, відредагувати чи опублікувати книжку, підготувати стислий виклад на ту чи іншу тему чи виголосити промову, — він тут-таки пропонував свою участь, не питаючи про оплату чи визнання свого внеску. Не дивно, що він дуже скоро став добре відомою постаттю в українській громаді — спочатку в Едмонтоні, потім в Альберті, а згодом і в масштабі країни та далеко за її межами. За довгі роки він був членом Управи Українського Народного дому Едмонтону — однієї з перших українських інституцій, заснованих першопоселенцями; активно сприяв створенню Української кредитової спілки в Едмонтоні; допоміг заснувати видавництво «Gateway Publishers», щоб випускати українські підручники й зібрати кошти для Методичного центру української мови при КІУСі; викладав історію у Школі ім. Івана Франка (українській суботній школі з мови та культури). А ще він був

одним із засновників і невомним членом ради едмонтонської філії Наукового товариства ім. Шевченка; керував виданням кількох томів із серії «Західноканадський збірник»; упродовж багатьох років був рушійною силою Альбертського товариства збереження української культури; обіймав різні посади в керівних органах та комісіях Комітету українців Канади (нині Конгрес українців Канади) місцевого, провінційного та національного рівнів.

Петро Саварин як ніхто вмів гуртувати людей і збирати кошти на добрі справи. У 1960-х він відіграв важливу роль у розбудові Консервативної партії Альберти і перетворенні її на потужну політичну силу. Згодом Саварина було обрано на президента Асоціації Прогресивної консервативної партії Альберти; на цій посаді він здобуде загальну повагу як людина великої обдарованості й відповідальності. Мав добрі й приязні стосунки з лідером партії Пітером Логгідом, що з часом принесло українцям Альберти значні дивіденди. За уряду консервативної більшості на чолі з Логгідом (з 1971 р.) Саваринові вдалося пролобіювати три ключові ініціативи, які невдовзі висунуть Альберту в лідери розбудови української канадської громади: (1) впровадження двомовної шкільної системи, за якої українська ставала не факультативним предметом, а мовою викладання; (2) створення музею просто неба «Село спадщини української культури» неподалік Едмонтону, що відтворює життя й побут першопоселенців у східно-центральної Альберти; та (3) заснування Канадського інституту українських студій при Альбертському університеті. І вже незабаром КІУС почав складати конкуренцію Українському науковому інституту Гарвардського університету як провідний центр українознавства і книговидавництва за межами України і став новаторським закладом з вивчення життя українців у Канаді.

Як і інші далекоглядні члени Української канадської асоціації професіоналів та підприємців Едмонтону, Саварин був у перших лавах усіх її кампаній за створення для українських студій належного і тривкого академічного підґрунтя, а також за прийняття багатокультурності як офіційної політики провінції Альберта. Хоча він був переконаним консерватором, Саварин без вагань співпрацював із земляками-українцями інших політичних поглядів, якщо справа була на користь усієї громаді. Наприклад, коли відомий ліберал Лоренс (Лаврентій) Декор висунув свою кандидатуру на пост мера Едмонтону, Саварин не пошкодував зусиль, щоб Декора було обрано. Серед широкого кола його друзів були чи не всі впливові члени української громади Альберти — представники всіх хвиль імміграції і всіх верств суспільства: бізнесмени, правники, політики, науковці, митці, журналісти, духовенство.

Петро Саварин багато читав, кохався в літературі та мистецтві і цікавився всім ґранями українського культурного життя. Від нього завжди можна було почути цікаве й мудре слово на конференції, презентації книжки, концерті, банкеті та й будь-якому урочистому заході, де він незмінно вражав присутніх широтою і глибиною своїх знань та властивою йому харизмою. Добре розуміючи важливість освіти й науки, Саварин як член Ради Губернаторів Альбертського ун-ту наполегливо добивався, щоб і президент університету, і міністерство вищої освіти провінції підтримали створення спеціального інституту українознавства — що, нарешті, вдалося здійснити 1976 р. із заснуванням Канад-

ського інституту українських студій. Водночас, спільно з однодумцями з Українського канадського об'єднання професіоналів та підприємців, Саварин намагався поширити ідею впровадження українських студій як ділянки навчання у вищих навчальних закладах серед широкого загалу і заручитися підтримкою української громадськості. У 1975 р. Саварин став членом-засновником Канадської фундації українських студій (КФУС) і уклав проєкт її статуту. З 1979-го по 1983 рік він був президентом фундації, що зіграло вирішальну роль для отримання коштів на видання багатотомової «Encyclopedia of Ukraine» англійською мовою (1984–2001). Його внесок у діяльність КФУСу було згодом відзначено заснуванням нагороди Петра та Олі Саваринів — ґранту, до якого самі Саварини невдовзі долучили рівнозначну пожертву, і отримані кошти були призначені для використання на конкретні цілі КІУСу.

Логічним наслідком його невомної праці на ниві вищої освіти, зокрема у складі Ради губернаторів АУ (1971–78), стало обрання Саварина Канцлером університету. Перебуваючи на цій посаді (1982–1986), він дав згоду очолити Світовий Конгрес вільних українців і керував його діяльністю у відповідальний для України та українців за кордоном період — від 50-ї річниці Голодомору (1983) до Тисячоліття християнства в Україні (1988).

Протягом свого п'ятирічного президентства Саварин відвідав багато українських громад по всьому світу, щоб на власні очі побачити, які виклики стоять перед українською діаспорою. Він опікувався створенням міжнародної комісії з розслідування Голоду 1932–33 рр. в Україні. По завершенні роботи комісія оприлюднила свій висновок про те, що голод був штучний і Радянський уряд має бути притягнутий до відповідальності. Коли термін Саварина на посаді президента СКВУ добігав кінця, з'явилися ознаки близького розпаду Радянського Союзу, і вже за кілька років Україна здобула, нарешті, політичну незалежність. На визнання його заслуг перед українським народом Петра Саварина було 1993 р. нагороджено Медаллю Св. Володимира — найвищою відзнакою СКВУ.

Належно оцінила його внесок і країна, яку він полюбив так само палко й беззастережно, як любив рідну Україну: 1987 р. Петро Саварин став кавалером Ордена Канади — найвищої державної відзнаки. Як і багатьом іншим повоєнним біженцям, Канада дала Саваринові безпечний притулок, дах над головою і все потрібне, щоб він міг реалізувати свій потенціал як повноправний канадський громадянин, гордий свого українського коріння. Петро найбільше полюбляв Скелясті гори, був залюблений у величну канадську природу, в яку вони з Ольгою радо поринали під час таборування з «пластунами».

Серед усього, чого він досяг за життя, Саварин відводив КІУСу особливе місце у своєму серці. Він завжди знаходив час зазирнути до Інституту — поділитися цікавою книжкою, щось підказати, привітатися з працівниками. Нам дуже бракуватиме не тільки моральної й практичної підтримки, що її він щедро надавав КІУСу протягом чотирьох десятиліть, а й нестримного оптимізму, інтелектуальної допитливості й безмежного ентузіазму, якими він надихав усіх причетних до українознавства на подальшу працю. Для всіх, хто знав пана Петра, це знайомство було честю і радістю... Земля йому пухом і вічна пам'ять!

Щорічні лекції КІУСу

4 листопада 2015 р.

18-та щорічна торонтська лекція про Голодомор (2015): «Український голод як світова історія»

Проф. Тимоті Снайдер

Під час своєї лекції «Український голод як світова історія» професор Снайдер зазначив, що розуміння того, чим був Голодомор, не тільки є центральним моментом для української та радянської історії, але й відкриває шлях до повнішої історії Європи. Відомий вчений показав, як основні сторінки європейської історії «стають зрозумілішими з Україною», а відтак перейшов до розгляду подій

1932–1933 рр. Співорганізаторами лекції були Програма вивчення історії України ім. Петра Яцика (Центр європейських, російських та євразійських студій ТУ), Канадська фундація українських студій та Конгрес українців Канади (Торонтський відділ). Наступного дня проф. Снайдер зустрівся в офісі Науково-освітнього центру вивчення Голодомору (НОЦВГ) з 20 аспірантами Центру європейських, російських та євразійських студій Торонтського університету для обговорення низки історичних питань у форматі круглого столу.

Серед доповідачів попередніх щорічних лекцій — Джеймс Мейс, Норман Наймарк, Олександр Мотиль, Енн Аппелбаум та ін.

11 листопада 2016 р.

19-та щорічна торонтська лекція про Голодомор (2016): «Поля скорботи: Картографія Великого українського голоду»

Проф. Сергій Плохій

Щорічну торонтську лекцію, присвячену Голодомору, професор катедри української історії ім. Михайла Грушевського, директор Українського наукового інституту Гарвардського університету Сергій Плохій назвав «Поля скорботи: Картографія Великого українського голоду». Проф. Плохій розповів про проект УНІ «Мапа: цифровий атлас

України» та цікаві висновки, що їх можна зробити у процесі мапування, зокрема, що найбільше під час Голодомору постраждали не основний хліборобський регіон на півдні України, а її центральні області, передусім Київська та Харківська. Співспонсорами лекції були Програма ім. Петра Яцика КІУСу, Канадська фундація українських студій, Центр європейських, російських та євразійських студій Торонтського університету, Конгрес українців Канади (Торонтський відділ). Лекція відбулася 11 листопада 2016 р. у Школі глобальних досліджень ім. Мунка ТУ.

12 лютого 2016 р.

Меморіальна лекція ім. Богдана Боцюрківа 2016 р.: «Наслідки російської інтервенції в Україні для мусульманської, юдейської та баптистської громад»

Андрій Кравчук

12 лютого 2016 р. проф. Андрій Кравчук із Садбурського ун-ту зробив доповідь на тему: «Наслідки російської інтервенції в Україні для мусульманської, юдейської та баптистської громад».

Війна Росії проти України має значний конфесійний

вимір, але на тлі політичного, економічного та військового факторів він часто залишається поза увагою. Релігійні громади відчувають на собі розкол у суспільстві, спричинений війною та діями окупаційної влади. Вони, однак, не хочуть бути пасивними спостерігачами й жертвами, і не раз доводили свою здатність відігравати активну посередницьку роль. Об'єктивний погляд на конфесійний вимір війни мав би враховувати їхню критичну й відсторонену реакцію на сили, що поляризують суспільство, а також їхні навички адаптації до умов війни, вміння виживати та готовність до праці на загальну користь. У своїй лекції проф. Кравчук змалював наслідки війни для мусульманської, юдейської та баптистської громад України, порівняв і проаналізував їхні позиції, реакції та самооцінку.

Професор релігієзнавства Андрій Кравчук, колишній президент Садбурського ун-ту (2004–9), автор монографії «Християнська суспільна етика в Україні: спадщина Андрея Шептицького» (Christian Social Ethics in Ukraine: The Legacy of Andrei Sheptytsky, Edmonton and Toronto, 1997) та співредактор, разом із Томасом Бремером, книжки «Зустрічі з ідентичністю та інакшістю у східному православ'ї: цінності, самооцінка, діалог» (Eastern Orthodox Encounters of Identity and Otherness: Values, Self-Reflection, Dialogue, New York, 2014). Виступав також упорядником багатьох інших збірок документів з питань віри, суспільства та етики у країнах Східної Європи. Є віцепрезидентом Міжнародної ради з центрально- та східноєвропейських студій, членом Групи з питань релігії в Європі Американської академії релігії та виконавчого комітету Канадської асоціації славистів. Темою його останніх досліджень є міжрелігійний діалог та етика міжкультурних взаємин під час російсько-української війни.

[YouTube https://www.youtube.com/watch?v=0m3J9LBQ26Q](https://www.youtube.com/watch?v=0m3J9LBQ26Q)

9 березня 2016 р.

11-та щорічна меморіальна лекція ім. Володимира Дилинського (2016): «Міт Галичини»

9 березня 2016 р., прямуючи до Едмонтону, австрійський журналіст, письменник і перекладач Мартин Поллак зупинився в Торонті, щоб прочитати в Інституті Св. Володимира щорічну меморіальну лекцію ім. Володимира Дилинського, організовану торонтським відділенням

КІУСу. У своїй лекції під назвою «Міт Галичини» (The Myth of Galicia) д-р Поллак торкнувся різних мітів та стереотипів, пов'язаних з австрійським коронним краєм Галичиною та Лодомерією. З одного боку австрійські (наприклад, Йозеф Рот, Людвіг Ганґофер), польські (Станіслав Щепанський, Юзеф Рогош) і навіть українські (Іван Франко) письменники XIX — початку XX ст., а також австрійські мандрівники, урядові чиновники та військові малювали образ цього регіону імперії як далекої, «напівазійської» богадільні, місця вигнання, де бідність, недорозвиненість, перенаселеність, економічна відсталість, неписьменність, темність, алкоголізм, брак вірнопідданських почуттів і зрадництво під час війни носять просто-таки епідемічний характер. З іншого боку, в Україні цей край розглядали прихильно, як свого роду власний П'ємонт (у культурно-політичному відношенні), а ще пізніше з ностальгією та замилюванням — як таку собі «Аркадію», «Щасливу Галичину» (Galicia Felix). Утім, західне бачення регіону сформувалося під впливом ідеалізованого міту про життя в давно зниклих єврейських містечках-штетлах. Перекладів з польської та української літератури небагато й сьогодні, на захід від Польщі про історію регіону не знають майже нічого, і навіть сучасна Україна для пересічного австрійця — це *terra incognita*.

YouTube https://www.youtube.com/watch?v=_yxHexRa4tQ

11 березня 2016 р.

50-та щорічна Шевченківська лекція (2016): «Українська еміграція до Північної Америки: 125-та річниця»

Мартин Поллак

50-ту щорічну Шевченківську лекцію прочитав 11 березня 2016 р. австрійський журналіст, письменник та перекладач Мартин Поллак. Її темою була «Українська еміграція до Північної Америки: 125-та річниця».

Поллак назвав масову еміграцію до Америки неоднозначним досвідом для українського села.

Відплив енергійних, підприємливих молодих людей, зазначив він, спричинився до істотного «витоку мізків». Вимушений продаж хат і землі чужинцям — адже на дорогу були потрібні гроші — підривав єдність сільської громади. Крім того, еміграція руйнувала родини.

З іншого боку, Поллак показав також, як, за всіх її недоліків, еміграція надавала зубожілим українським селянам небачені можливості. Емігранти ставали на ноги, здобували впевненість у собі, і вже за кілька років багато хто повертався на Галичину із заробленими грошми і вкладав їх у розвиток рідного краю. На «американців» дивилися із захватом і заздністю. Їхній вплив, зазначив Поллак, був багато сильніший за привезені ними гроші: вони привозили нові ідеї, нові погляди на життя.

YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=Mf1EAfhKQE0&feature=youtu.be>

13 травня 2016 р.

17-а щорічна меморіальна лекція ім. Данила Гусара-Струка (2016)

Сімнадцяту щорічну меморіальну лекцію ім. Данила Гусара-Струка під назвою «Літературна критика як блюзнірство.

Перетворення іконостасу на національний канон» прочитав 13 травня 2016 р. Микола Рябчук, ст. науковий працівник Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАНУ, дослідник-стипендіат Фулбрайта в Університеті Джорджа Вашингтона.

YouTube <http://sites.utoronto.ca/elul/Struk-mem/mem-lect-archive.html>

Микола Рябчук

27 січня 2017 р.

Меморіальна лекція ім. Богдана Боцюрківа 2017 р.: «Православні прощі до Києва в довгому дев'ятнадцятому столітті»

Проф. Христина Воробець

Христина Воробець з Університету Пн. Іллінойсу прочитала 27 січня 2017 р. меморіальну лекцію ім. Богдана Боцюрківа 2016–17 рр. на тему «Православні прощі до Києва в довгому дев'ятнадцятому столітті».

Від кінця XVIII-го до початку XX століття святе

місто Київ та його стародавній монастирський комплекс Києво-Печерська Лавра посідали особливе місце в серцях і думках православних прочан з усіх верств суспільства. Саме в цей період щорічна кількість прочан зростає вражаючими темпами — від 50 тис. до майже 500 тис. Являючи собою слов'янський еквівалент гори Синай, Єрусалиму та Афону водночас і випромінюючи потужну духовну силу, Київ скликав спраглих Божого милосердя та спасіння з усіх куточків Російської імперії. Слухачі лекції мали нагоду побачити, почути і відчувати дещо з того, що доводилося переживати прочанам під час далекої подорожі, і краще зрозуміти, що то були за люди, як і уві що вони вірили. Лекторка також розповіла про побоювання, з яким ставилося до масових прощ російське самодержавство — адже вони несли в собі вибухонебезпечний заряд релігійної експресії.

Дослідження Воробець отримують спонсорську підтримку Національного фонду гуманітаристики (США), Інституту перспективних досліджень (Париж), Александрівського інституту (Гельсінкі) та Інституту Відкритого Суспільства. Заслужена професорка-дослідниця Ун-ту Пн. Іллінойсу, вона широко друкується на різноманітні теми: російське та українське селянство в Російській імперії XIX ст., жіночі та гендерні питання, історія релігії. Обидві написані нею монографії, «Селянська Росія» (Peasant Russia, 1991) та «Біси» (Possessed, 2001), отримали приз ім. Барбари Гельдт від Асоціації слов'янських жіночих студій, яка також нагородила дослідницю своєю відзнакою за видатні досягнення. Нинішня тема досліджень Воробець — православні прощі в Російській імперії після 1700 р. Разом з Валері Ківельсон, Катериною Дисою, Єленою Смілянською та Александром Лавровим вона також працює над хрестоматією першоджерел з ранньослов'янського,

українського та російського віщунства (1100–1861) в англійському перекладі.

10 березня 2017 р.

Д-р Богдан Кравченко

51-а щорічна Шевченківська лекція (2017): «Глобальний (без)лад і Україна»

Богдан Кравченко, колишній директор КІУСу (1986–91), а нині генеральний директор та декан Вищої школи Університету Центральної Азії, прочитав 10 березня 2017 р. 51-у щорічну Шевченківську лекцію, яку назвав так: «Глобальний (без)лад і Україна». Кравченко стверджує, що сьогодні світ зазнає чогось набагато

серйознішого, ніж чергового технічного спаду в нормальному циклі довгострокової рецесії, і цілком імовірно, що це стане новою нормою на десятиліття. Існуючий лад випробовують на міцність у багатьох місцях, але ще геть не зрозуміло, що може постати на його місці.

Говорячи про Україну в глобальному контексті, Кравченко вказав на деякі позитивні зрушення, зокрема впевнене зростання індустрії інформаційних технологій, яка не лише задовольняє потреби країни, а й «працює на експорт» і вдало конкурує на світових ринках.

Кравченко наголосив на ролі України (одного із найменш уразливих для кліматичних змін регіонів, який, до того ж, посідає третину всіх чорноземів планети) для харчової безпеки людства. В умовах, коли російський ринок для її товарів заблоковано, зазначив він, Україна вийшла на

справді глобальний рівень і успішно експортує свою сільськогосподарську продукцію до 190 країн світу.

Кравченко торкнувся також таких тем, як громадська участь, волонтерський рух, освіта, малий бізнес та війна на Донбасі.

<https://www.ualberta.ca/cius/news-and-events/news-at-the-cius/2017/april/former-cius-director-speaks-on-global-disorder>

13 березня 2017 р.

12-та щорічна меморіальна лекція ім. Володимира Дилинського (2017): «Глобальний (без)лад і Україна»

12-та щорічну меморіальну лекцію ім. Володимира Дилинського прочитав у Торонті 13 березня 2017 р. Богдан Кравченко, колишній директор КІУСу (1986–91), а нині генеральний директор та декан Вищої школи Університету Центральної Азії в Бішкеку (Киргизька Республіка).

[YouTube https://www.youtube.com/watch?v=3-CAOPH9Kmo](https://www.youtube.com/watch?v=3-CAOPH9Kmo)

3 квітня 2017 р.

18-та щорічна меморіальна лекція ім. Данила Гусара Струка (2017)

18-ту щорічну меморіальну лекцію ім. Данила Гусара Струка під назвою «Український “Колгосп тварин”»: перекладаючи Джорджа Орвелла» прочитала перед захопленою аудиторією в Інституті Св. Володимира 3 квітня 2017 р. Ольга Лучук, співробітниця Львівського національного ун-ту ім. Івана Франка і стипендіятка Меморіального фонду ім. Івана Коляски (КІУС).

<http://sites.utoronto.ca/elul/Struk-mem/mem-lect-archive.html>

Новини КІУСу (продовження)

У вересні 2015 р. до штату КІУСу приєдналася магістр **Сусанна Линн** (слов'янські мови та літератури, АУ, 2014) із завданням координувати заходи та проекти, приурочені до 40-річчя КІУСу. Найважливішим серед цих проєктів була конференція “Українські студії в Канаді. Тексти та контексти”, запланована на осінь 2016 р. Сусанна взяла також активну участь в організації конференції КІУСу “Спірні землі” (23-24 жовтня 2015 р.) та в іншій праці інституту. Завдяки її зусиллям, КІУС був представлений багатьма пересувними виставками під час різних подій та фестивалів. У серпні 2017 р., після успішного завершення контракту в КІУСі, Сусанна відразу зайняла посаду менеджера Проєкту підготовки вчителів автохтонних мов на Факультеті освіти АУ.

Д-р **Вікторія Яковлева** (соціальна теорія та культурологія, АУ, 2016) — знайома постать в КІУСі завдяки попередній праці за контрактами та участі в організації конференції “Українські студії в Канаді”. З листопада 2016 р.

Сусанна Линн

Д-р Вікторія Яковлева

Ксеня Мариняк

Олена Сіваченко

Д-р Сергій Ціпко

Д-р Стівен Белло

вона працює повночасово над Проєктом розробки вебсайту електронного архіву КІУСу.

У квітні 2016 року, після виходу на пенсію М. Юркевича, англomовним редактором на неповний робочий час стала магістр **Ксеня Мариняк** (культурологія, НаУКМА, 1998). Раніше вона працювала редактором томів 3-5 англomовної “Encyclopedia of Ukraine” та відповідальним редактором у Проєкті археології Байкалу (АУ) і продовжує працювати менеджером журналу «Canadian Studies in Population».

Олена Сіваченко (аспірантка зі слов'янської прикладної лінгвістики, АУ) повночасово працює у Методичному центрі української мови з вересня 2015 р., спершу науковою асистенткою, а з вересня 2016 р. — науковою співробітницею.

І, насамкінець, у січні 2017 р. довголітній співробітник КІУСу д-р **Сергій Ціпко** був призначений на посаду заступника директора з наукової роботи (яку перед тим обіймав д-р Клід). Водночас він продовжує працюю у Центрі українсько-канадських студій ім. Кулів у рамках Ініціативи з дослідження української діаспори. Адміністративний та фінансовий керівник д-р **Стівен Белло** був призначений заступником директора з фінансових та адміністративних питань.

Щедрість і доброчинство меценатів КІУСу

«Ми живемо з того, що отримуємо; ми створюємо життя з того, що віддаємо». Ці слова, які часто приписують Вінстону Черчиллю, якнайкраще визначають життєву позицію багатьох друзів і прихильників КІУСу.

Виняткова щедрість друзів нашого інституту в усьому світі, а надто в Канаді і Сполучених Штатах, не тільки фінансує діяльність КІУСу, а й допомагає підтримувати серед його працівників мотивацію на найвищі досягнення у своїй галузі. Сердечно дякуємо всім меценатам за віру в нас, за розуміння наших потреб.

Ваші пожертви — запорука успіху нашої справи. Багато хто з доброчинців щороку поповнює ними ж засновані іменні чи інші фонди, що підтримують ті чи ті програми Інституту. Інші дарують кошти на нашу діяльність без обмежень, даючи нам змогу використовувати ці гроші там, де в них існує найбільша потреба. Незважаючи на скорочення фінансування з бюджету провінції, яке торкнулося всіх факультетів Альбертського ун-ту, зокрема й КІУСу, постійний прибуток з цих фондів у поєднанні зі щедрими новими жертвами допомагає нам дати раду цій ситуації і забезпечити життєздатність українських студій в Альберті, у Канаді і в усьому світі.

Щорічний прибуток від вічних фондів використовується на покриття пріоритетних статей витрат, як-от заплановані дослідження за програмами КІУСу, стипендії і гранти на навчання та наукову роботу, створення друкованих та електронних ресурсів з україністики, проведення конференцій, семінарів та форумів на різні теми.

Просимо вас підтримати важливі й цінні наукові дослідження КІУСу, допомогти нам здійснити задумане і поширити отримані знання, опублікувавши результати нашої роботи. Ваші добрі справи, пам'ять про які житиме не одне покоління, дадуть КІУСу змогу зберегти свій статус провідного наукового закладу і впевнено дивитися в майбутнє.

Способи пожертвування

КІУС тісно співпрацює зі своїми меценатами та їхніми фінансовими консультантами, розробляючи такі варіанти дарування, які зменшать для жертводавців суми податків, винагородять їх особисто й стануть прикладом для інших. Іменний фонд при КІУСі може заснувати як приватна особа, так і організація, обравши одну з двох форм — цілеспрямованої, **обмеженої застосовності** чи **необмеженої застосовності**. Внесок до фонду можна зробити відразу або ж гарантувати такі внески в майбутньому. Цілеспрямований фонд може обмежити використання коштів як певною метою (тобто спрямувати їх лише на визначені дарувальни-ком програми чи види діяльності), так і часовими рамками, обумовленими дарувальником. Фонди необмеженої застосовності дають КІУСові змогу приділяти увагу найкритичнішим на даний момент ділянкам та потребам дослідчої та іншої діяльності.

Вічні фонди: тривалий спадок

Одним з найбільших для КІУСу пріоритетів є фінансування недавно створеної Програми вивчення сучасної України (ПСВУ). Мета цієї програми КІУСу — заохочувати, підтримувати та координувати науково-дослідчу працю з питань, особливо актуальних для України. Програма зосередиться на темах багатокультурності, регіоналізму, націоналізму та створення політичної еліти, а також соціально-культурних підвалин модернізації у порівняльній перспективі.

Вічний фонд потребує мінімального початкового внеску в розмірі 25 000 \$. Фонд можна назвати на честь самого дарувальника, члена родини, когось із близьких, висловивши в такий спосіб свою любов і вдячність дорогій вам людині. Подальші внески збільшать і розмір фонду, і його можливості дати життя якійсь важливій, значущій справі.

Жертводавці можуть бути впевнені, що основна сума коштів — початковий і всі подальші внески — завжди залишатиметься неторканою. Використовуватимуться лише відсотки, отримані від інвестування основної суми. Вони підуть на підтримку наукових досліджень та публікацію їхніх результатів, створення навчальних матеріалів та розробку нових програм і ресурсів.

Пожертвувати чи подарувати щось КІУСу можна багатьма способами. Це може бути внесок готівкою, або у формі переданого в дар полісу страхування життя чи цінних паперів, або ж за заповітом. Радимо скористатися з послуг професійних консультантів і спільно з ними визначити спосіб, який найкраще відповідає вашим життєвим обставинам. Серед переваг, які ви отримуєте: негайна економія при сплаті податків; задоволення від того, що ваш дарунок працює на добру справу; значні податкові пільги для ваших спадкоємців.

В англомовній частині цього «Бюлетня» на сторінках 30–35, за абеткою — за прізвищами чи назвами фондів — подано список вічних фондів, що сьогодні існують у КІУСі, підтримуючи різні програми та види академічної діяльності. Загальні суми фондів включають усі пожертви **станом на 30 червня 2017 р.**

Також в англомовній частині, ви знайдете:

- > стор. 18–23 — перелік академічних та громадських заходів КІУСу (конференції, симпозиуми, лекції, семінари та публічні сесії, організовані чи співспонсоровані КІУСом);
- > стор. 24–28 — перелік усіх нагород, стипендій та грантів, які були виділені з коштів вічних фондів при КІУСі;
- > стор. 37–38 — список жертводавців КІУСу (2015–2017 рр.).

За детальнішою інформацією з питань заснування фондів при КІУСі, просимо звертатися телефоном (780) 492-2972, або е-поштою на адресу: CIUSfin@ualberta.ca.

Нові вічні фонди КІУСу

Вічний фонд ім. д-ра Дженет Байдужої (2016): 5 024 \$

Заснований в грудні 2016 р. д-ром Дженет Байдужою з Едмонтону для фінансування першочергових ініціатив КІУСу, його науково-дослідчої діяльності та публікацій з україністики. Фонд надає кошти на присудження стипендій, нагород, дотацій, ґрантів на дослідження та видавничі проекти, здійснювані КІУСом або за його участі, а також будь-які інші заходи за рішенням директора Інституту.

Вічний фонд ім. Івана Макогона (2014): 27 617 \$

Пожертву на створення вічного фонду імені Івана Макогона надала 2013 р. в пам'ять про свого чоловіка Розалія Макогон, з дому Вахів-Гошовська. Пізніше додаткові внески до фонду на честь покійних Івана (1914–1990) та Розалії (1921–2013) Макогонів зробили їхні діти Ярослав Макогон та Ірена Горнич, а також інші члени та друзі родини.

Фонд надає стипендії на дослідження та підтримує публікації в галузі українських та українсько-канадських економічних студій студентам Львівського національного університету ім. Івана Франка, Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, Національного університету «Києво-Могилянська академія» та будь-яких інших університетів України.

Вічний фонд ім. родини Стефанюків (2016): 25 122 \$

Заснований у грудні 2016 р. паном Корнеллом Стефанюком з Едмонтону в пам'ять його покійного батька Стива Стефанюка (1924–2016) та матері Джозефіни Стефанюк (з дому Юрків), яка впродовж багаторічної праці вчителькою в Едмонтоні чимало зробила для розробки навчальних засобів з української мови. Фонд підтримує проекти, що стосуються західної Канади, і передусім ті, які здійснюватимуться в Альберті і сприятимуть ширшому вивченню української мови та культури в державній системі освіти.

Вічний фонд ім. д-ра Демітріуса та Марії Тодосійчуків (2016): 100 000 \$

Заснований в березні 2016 р. за заповітом, складеним свого часу Демітріусом (Дмитром) Тодосійчуком з Едмонтону на підтримку наукової діяльності, досліджень та публікацій в галузі україністики. Фонд надає кошти на присудження стипендій і премій, видачу дослідчих ґрантів та здійснення видавничих проектів КІУСу або за його участі.

Завдяки щедрій пожертві з'явилася нова стипендія для постдокторантів, які працюють у галузі сучасної історії України

2016 року д-р Дженет Байдужа зробила щедрий дарунок КІУСові в розмірі 250 000 \$. Ці кошти йдуть на фінансування щорічної іменної стипендії для постдокторських студій сучасної історії України і для поповнення Вічного фонду ім. д-ра Дженет Байдужої.

КІУС з приємністю подомляє, що першим одержувачем цієї престижної стипендії (2017–2018) став Олександр Мельник, який отримав докторський ступінь у Торонтському університеті 2016 р. і тепер працює над темою «Історична політика, змагання за легітимність та (ре)конструкція політичних спільнот в Україні під час Другої світової війни».

Д-р Олександр Мельник

Quaesumque Vera Honour Society

Альбертський університет з глибокою шаную відзначає своїх меценатів та добродійців. Коли ви повідомите про свої наміри згадати КІУС у своєму заповіті чи запланувати пожертву на ту чи іншу ділянку українознавства, вас запросять до т. зв. товариства «Quaesumque Vera Honour Society», членство в якому дасть вам змогу брати участь у багатьох урочистостях університету як почесні гості.

Поділіться вашими плянами сьогодні — і ми докладемо всі зусилля, щоб ваші наміри та задуми були втілені згідно ваших бажань.